

**Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка**

**Факультет іноземних мов
Кафедра теорії та практики перекладу**

**Кваліфікаційна робота
ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ СЛЕНГІЗМІВ ЗАСОБАМИ ЦІЛЬОВОЇ
МОВИ**

**Спеціальність 035 Філологія
Освітня програма «Англійсько-український переклад»**

**Здобувача другого (магістерського) рівня
вищої освіти
Присяжнюк Руслани Назарівни**

**НАУКОВИЙ КЕРІВНИК:
доктор педагогічних наук
доцент кафедри теорії та практики
перекладу
Головацька Юлія Богданівна**

**Рецензент:
кандидат філологічних наук, доцент
кафедри німецької філології та методики
навчання німецької мови
Кебало Микола Степанович**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	2
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СЛЕНГІЗМІВ.....	6
1.1. Поняття сленгу та його функції у мові.....	6
1.2. Класифікація сленгових одиниць.....	14
1.3. Функції сленгізмів у комунікативному контексті.....	17
РОЗДІЛ 2. ПРОБЛЕМИ ВІДТВОРЕННЯ КУЛЬТУРНО СПЕЦИФІЧНИХ СЛЕНГОВИХ ВИРАЗІВ.....	23
2.1. Вплив культурного контексту на розуміння сленгізмів	23
2.2. Основні способи перекладу сленгізмів.....	27
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ЗАСОБІВ ВІДТВОРЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ЗАБАРВЛЕННЯ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ СТРАТЕГІЙ ПРИ ПЕРЕДАЧІ СЛЕНГІЗМІВ НА МАТЕРІАЛІ СЕРІАЛУ «ЕЙФОРІЯ».....	34
3.1. Застосування перекладацьких трансформацій у перекладі сленгізмів.....	34
3.1.1. Калькування.....	34
3.1.2. Описовий переклад.....	37
3.1.3. Підбір еквівалента.....	40
3.1.4. Транскрипція.....	45
3.2. Аналіз змін експресивності під час перекладу сленгізмів.....	50
ВИСНОВКИ.....	58
CONCLUSIONS.....	62
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	66

ВСТУП

Розмовне мовлення молодіжних спільнот стрімко змінюється, а сленгові одиниці, що є одним із найвиразніших його маркерів, стають випробуванням для перекладу, який має одночасно втримати емоційно-прагматичний ефект, культурні натяки й драматургічний темп. Серіальний контент, що задає моду на лексику і способи говорити про травми, тілесність, субкультури та ризиковані практики, виступає сьогодні головним генератором мовних інновацій; саме тут перекладачеві доводиться балансувати між нормами літературної української та вимогами автентичності персонажного мовлення. Особливе місце у цьому полі займає «Ейфорія», де сленг працює як інструмент самоідентифікації і соціальної стратифікації, як носій жаргону психоактивних речовин, сексуальної сфери, шкільних і онлайн-кодів, а також як механізм сильних емоційних реакцій. Попри відчутну присутність аудіовізуального перекладу в освітньому і професійному дискурсі, системні описи перекладацьких стратегій щодо англomовного підліткового сленгу й, зокрема, картографування зсувів експресивності українською мовою залишаються фрагментарними. Саме ця прогалина та потреба у практичних орієнтирах для субтитрування і дубляжу зумовили **актуальність** теми дослідження.

Стан дослідження проблеми демонструє перевагу загальних класифікацій сленгу над емпіричними корпусними описами конкретних аудіовізуальних кейсів: історико-лексикографічні та стилістичні огляди Е. Маттьєлло [60], Дж. Гріна [54], Дж. Коулмен [49], Е. Партриджа [66], а також узагальнення В. Л. Чорної й О. В. Логінової [40] формують широку рамку морфології, семантики й соціальних параметрів, проте лише епізодично супроводжуються паралельним зіставленням оригіналу і перекладу на матеріалі серіалів; поодинокі кейс-стаді Ч. Анама [44], Д. Р. Пермани [68], Г. Машхаді й М. Пургалаві [59] зосереджені переважно на кіно. Описові репертуари прийомів – калькування, транскрибування, добір відповідників, описові підстановки – стисло подані у К. Буткувене й Л. Петрюльоне [48], І. Онищенка [65], Є. Є. Рекунова [33], О. Панченка [30].

Питання етичної доречності обценної (нецензурної) лексики та стигматизувальних маркерів у практиці субтитрування й дубляжу часто вирішується ситуативно, що породжує непослідовність навіть у межах одного продукту; на це вказують спостереження О. М. Медвідь і О. Г. Андріяш [23], М. Сергієнка [36], О. Ю. Кузьменка [21], а також культурно-символічний ракурс Х. Пена й Дж. Сана [67]. За цих умов пропонуване дослідження об'єднує опис інструментарію з параметрами оцінювання прагматичного результату в сцені, зіставляючи оригінал і переклад у спільних координатах і враховуючи технічні обмеження субтитрів; методичну підтримку такого підходу забезпечують напрацювання І. С. Бика [5], Л. Линник [22], Я. Низенка й Н. Григоренка [28], Д. Бориса [46].

Наукова новизна. У роботі вперше для матеріалу з серіалу «Ейфорія» здійснено суцільний відбір уживань сленгових одиниць із подальшим порівнянням перекладацьких рішень у межах однієї цільової мови.

Об'єктом дослідження є процес відтворення англомовних сленгових виразів засобами української мови в аудіовізуальному перекладі.

Предметом є стратегічні й тактичні рішення щодо калькування, описового перекладу, добору українських сленгових еквівалентів і транскрипції у перекладі серіалу «Ейфорія», а також наслідки цих рішень для експресивності реплік.

Мета роботи полягає у встановленні закономірностей збереження або зміни емоційно-прагматичного ефекту під час передачі англомовних сленгізмів українською мовою на матеріалі серіалу «Ейфорія» шляхом зіставного аналізу перекладацьких стратегій і їхнього впливу на функціонування реплік у сценах.

Для досягнення цієї мети передбачається послідовно розв'язати такі **завдання**:

- 1) розглянути теоретичні засади визначення сленгу, його класи і комунікативні функції в сучасному дискурсі;
- 2) систематизувати відомі способи перекладу сленгових одиниць і окреслити релевантні для аудіовізуального перекладу параметри оцінювання;

3) описати на матеріалі «Ейфорії» застосування калькування, описового перекладу, підбору еквівалента і транскрипції з урахуванням сценічної прагматики;

4) зіставити емоційні ефекти в оригіналі та українському перекладі і простежити типові зсуви експресивності;

5) узагальнити результати у вигляді практичних рекомендацій для перекладача субтитрів і дубляжу.

Методологічну основу становлять загальнонаукові прийоми аналізу й синтезу, індукції та дедукції, зіставний лінгвістичний метод для порівняння оригіналу і перекладу, контекстуально-інтерпретаційний і прагматистичний аналіз для відновлення функції сленгової одиниці у сцені, компонентний аналіз для розбору семантики і конотацій, кількісні підрахунки для розподілу стратегій і типів зсувів. Додатково застосовано елементи дискурс-аналізу і аналізу розмовної взаємодії у фрагментах, де експресивність переноситься не лише лексично, а й через ритм, паузи, вигуки і синтаксичну неповноту.

Матеріалом дослідження слугує англомовний аудіовізуальний текст серіалу «Ейфорія» та його український переклад; корпус фактичного матеріалу становить 127 одиниць, відібраних методом суцільної вибірки зі сцен із виразною сленговою лексикою та високою емоційною насиченістю. До опрацювання включено репліки з маркерами образ, сексуального і наркотичного жаргону, назв культурних артефактів і мемів, а також вислови, що виконують функцію самозниження, погрози, солідаризації або комізму. Вибір саме цього корпусу зумовлений потребою працювати з текстом, який задає стандарт розмовної мови підлітків у глобальній попкультурі, та дозволяє простежити, як переклад реагує на високий рівень табування і динамізму.

Теоретичне значення роботи полягає у конкретизації параметрів опису сленгізмів у перекладі з урахуванням їхніх комунікативних функцій.

Практичне значення вбачаємо у можливості використання матеріалів дослідження при підготовці матеріалів для курсів з теорії та практики перекладу, а також у подальших дослідженнях.

Апробація результатів магістерської роботи опублікована у статті «Особливості відтворення сленгізмів у аудіовізуальному перекладі (на матеріалі серіалу “Ейфорія”)» у збірнику «Магістерський науковий вісник Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка. Вип. 45».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків і списку використаних джерел

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ СЛЕНГІЗМІВ

1.1. Поняття сленгу та його функції у мові

Сленг доцільно розглядати як специфічний шар лексики, що формується всередині певних соціальних груп і функціонує переважно поза офіційними регістрами, – йдеться про неформальні вислови, нестандартні слова та фразеологізми з виразним емоційним або дотепним забарвленням, які забезпечують швидку взаємодію «своїх» і водночас створюють певний комунікативний бар'єр для сторонніх [8, с. 123].

Саме ця соціальна локалізованість і прагматична спрямованість пояснюють, чому сленгові одиниці так легко закріплюються в побуті, хоча й не претендують на нормативний статус; іншими словами, вони обслуговують потребу у впізнаваності, економії мовних зусиль та виразності, яку не завжди забезпечує стандартизований словник [8, с. 123].

Водночас доречно наголосити, що сленг як явище не має чітких меж і реагує на соціальні зміни значно швидше, ніж кодифікована лексика: його цінність у здатності порушувати одноманітність мовлення, позначати належність до спільноти, передавати емоції та створювати додаткові семантичні шари, нерідко непрозорі для «аутсайдерів»; саме тому інтерес до його дослідження різко зріс у добу цифрової комунікації, гіперідентичності та глобалізації [14, с. 23]. Якщо поглянути на історичну перспективу, стає зрозуміло, що це не винахід новітнього часу: у XVIII столітті подібна лексика тяжіла до мовлення маргінальних груп (волоцюг, злочинного середовища, дрібної вуличної торгівлі), однак згодом ареал уживання розширився й охопив інші домени неформальної комунікації (молодіжні, професійні, субкультурні кола), що демонструє поступову легітимацію й подальше проникнення окремих одиниць у масову культуру, медіа, рекламу, а іноді й до загальномовних словників [35, с. 153].

Історія терміна «сленг» у англomовній традиції свідчить не лише про поступове розширення його змісту, а й про зміну наукового бачення меж між

нормативним і ненормативним ужитком. Уже 1802 року «сленг» почав зближуватися з поняттям *cant* – жаргону певної спільноти або доби; відтак слово позначало не просто «низький» реєстр, а окремий код із власним лексичним запасом, прив'язаним до соціального чи культурного контексту [30, с. 191]. Далі, за свідченням джерел 1818 року, закріплюється уявлення про сленг як «*language of a highly colloquial type*», тобто мовлення знижено-розмовного типу, що перебуває на периферії стандарту: воно охоплює як новотвори, що ще не увійшли до загальноживаного складу, так і переосмислене використання наявних слів у спеціальних, нестандартних значеннях [30, с. 191]. На наш погляд, ця історична траєкторія переконливо демонструє, як термін рухався від простого маркування «чужої» мови до опису відкритої зони мовної інновації, важливої і для опису культури, і для розуміння механізмів мовних змін.

Разом з тим, межі поняття залишаються розмитими – це визнають і англійські дослідники: семантична амплітуда настільки широка, а словникова репрезентація настільки різноманітна, що визначити точну лінію, де «починається» сленг і де він «закінчується», надзвичайно складно [56, с. 104]. Українська термінографія фіксує кілька збіжних підходів: А. Загнітко називає сленг жаргоном відкритих соціальних груп, засобом позначення належності до спільноти, зі словами й виразами, властивими певним віковим, професійним і соціальним колам [18, с. 713]; «Словник філологічних термінів» подає його як варіант професійної мови, уживаний у комунікації людей різних вікових і соціальних груп [4, с. 90]. Розширене трактування пропонують укладачі «Словника лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія»: сленг (сленг) – відкрита підсистема ненормативних, стилістично знижених лексико-фразеологічних одиниць із експресивною, оцінною (переважно негативною) та евфемістичною функціями; мовне середовище масового усного спілкування, що відхиляється від норми; різновид розмовної мови, який суспільство сприймає як особливо неофіційний («побутовий», «фамільярний», «довірливий»). Додатково підкреслено здатність сленгу запозичувати елементи

арго та жаргонів і метафорично розгортати їхні значення [2, с. 244]. Усі ці визначення, попри різні фокуси, сходяться в одному: ідеться про рухливу, експресивну, соціально марковану підсистему.

Не всі автори тлумачать сленг як «шар лексики»: В. Балабін наполягає, що генетично це радше розмовний або фамільярний стиль мовлення в певній спеціальній галузі – отже, мова про стиль, а не про самостійний лексичний прошарок [2]. Водночас більшість робіт тяжіють до «лексикологічного» погляду: С. Новоселецька та Т. Яковчук ототожнюють сленг із суто розмовними словами, часто з жартівливо-емоційним або грубуватим відтінком [63]; Д. Борис окреслює його як форму розмовної мови, створену в дусі зухвалості й зорієнтовану на новизну та свіжість [46]; Дж. Саргіс підкреслює «звичність» і розмовність, новизну і яскравість, але водночас неповну інституційну легітимацію як постійної частини загальної мови [70].

Узагальнюючи ці позиції, Дж. Гузман пропонує функційно-динамічний опис: сленг – найбільш рухома ділянка розмовної англійської, що включає одиниці, запозичені з інших груп англійської чи з інших мов, а також утворення за наявними словотвірними моделями; вирішальною ознакою є конкретизовані значення з потужним емоційним забарвленням [55]. Ми поділяємо підхід, за яким сленг доцільно трактувати як відкриту, динамічну підсистему розмовної мови, що реалізується у стилях і регістрах, але описується насамперед через лексичний склад, джерела поповнення та функції в комунікації.

Значення сленгових одиниць рідко є очевидним для сторонніх. Ця характеристика виконує водночас і включальну, і виключальну функцію: мовці певної групи впізнають одне одного за сленговими маркерами, тоді як для «чужих» ця лексика нерідко звучить як кодифіковане повідомлення. Таким чином, сленг виконує роль маркера належності, а також бар'єра, що стримує вторгнення «зовнішніх» у внутрішню комунікацію [6, с. 363–364].

На тлі загального мовного розвитку, де формалізованість структури відіграє основну роль, сленг вирізняється саме своєю відкритістю до змін. Зокрема, лексика цієї групи активно піддається семантичним зсувам.

Наприклад, слово *lit*, яке традиційно асоціювалося зі світлом або запаленням, у сучасній англійській означає щось «круте», захопливе, емоційно яскраве. Вислів *The party was lit* не має нічого спільного зі світлом – це схвальний емоційний відгук. Такі трансформації – частина типового процесу для сленгу, де значення часто не можна вивести без контексту [10, с. 1342].

Ще одним прикладом є слово *ghost* – у сучасному сленговому вжитку воно означає не надприродну істоту, а «раптове припинення комунікації», часто в романтичному контексті. Такі неочікувані зміщення значень дозволяють мовцям грати зі змістами, створюючи нові комунікативні практики, в яких словник стає лише відправною точкою, а не фіксованим орієнтиром.

Сленг також вирізняється своєю емоційною насиченістю. Висловлювання, в яких вживаються неформальні лексеми, зазвичай набувають інтонаційної наповненості, передають іронію, зневагу, симпатію або збудження. Наприклад, замість «відпочивати» молодь частіше скаже «чілити», адже останній варіант звучить безтурботніше, м'якше, наближено до «атмосфери» ліні чи кайфу, яка не властива офіційним відповідникам. На думку В. Алікберова, саме здатність передавати настрій і ставлення мовця робить сленг незамінним інструментом у повсякденному спілкуванні [1, с. 10–18].

Зважаючи на це, можна стверджувати, що одна з основних функцій сленгу – емоційна. Вона полягає не лише у вираженні почуттів, а й у тому, щоб зробити мовлення більш виразним, живим, індивідуалізованим. І якщо стандартна мова прагне точності та нейтральності, то сленг – це про характер, про колорит, про настрій.

Слід також зазначити, що сленг переважно функціонує в межах відносно замкнених спільнот – молодіжних, професійних, етнічних або територіальних; його форма й ужиток варіюють залежно від статусу мовців, віку, типу зайнятості та впливу масової культури, причому лексикон кожної групи має власний «життєвий цикл»: швидкість оновлення, коло тем і ступінь стійкості одиниць суттєво різняться між собою [57, с. 44]. У цій логіці доречно відрізнити те, що С. Мірошник називає спеціальним сленгом: йдеться про мову,

якою послуговуються члени конкретної, обмеженої соціокультурної чи вікової групи для маркування приналежності, демонстрації освіти, фахової підготовки, статусу або специфічних інтересів; така лексика, будучи глибоко контекстуальною, часто залишається непрозорою для сторонніх і, відповідно, виконує водночас інтеграційну та відмежувальну функції [24, с. 135].

Незважаючи на свою неврегульованість, сленг активно розвивається за рахунок як внутрішніх, так і зовнішніх лінгвістичних впливів. До першої групи належать процеси морфологічної модифікації, як-от афіксація (*cringey* з *cringe*), скорочення (*FOMO*, *YOLO*) та словоскладання (*manspreading*). До другої – запозичення з інших мов, які адаптуються до потреб мовців [17, с. 16].

Лексичні запозичення особливо активні в молодіжному середовищі. Українські підлітки часто вживають сленгізми, що походять з англійської, наприклад: *краш* (об'єкт симпатії), *тейк* (думка), *треш* (дурниця), *лузер* (невдаха). Такі запозичення задовольняють потребу в стислій, експресивній мові, хоча інколи й витісняють автентичні українські одиниці [19, с. 163–164].

Водночас надмірна залежність від англомовного сленгу може створити проблему лексичного перенасичення або непорозуміння. Наприклад, вживання словосполучення *no comment* в українському контексті може виглядати неорганічно або створити враження наслідування, яке не завжди підкріплене реальним розумінням значення [25, с. 116–117].

Під впливом глобалізації такі терміни активно проникають у мовлення завдяки ЗМІ, соцмережам, перекладній продукції. Як наслідок, виникають цілі гібридні мовні пласти, де важко відрізнити власне сленг від англомовного запозичення, адаптованого до нових умов. Це вимагає від мовців не лише креативності, а й обережності – баланс між лексичним збагаченням і втратами завжди хиткий [25, с. 118].

Однак не слід сприймати цей процес виключно як загрозу. Сленг – природна частина мовної еволюції, що відповідає реаліям часу. Його розвиток і трансформації допомагають мові залишатися живою, відкритою до нових впливів і змін. При цьому, як слушно зазначає О. Клименко, саме сленг є

найгнучкішим інструментом відображення соціальних, культурних і психологічних змін [20, с. 249].

На перетині мови та культури сленг виявляє ще одну свою ключову властивість – здатність відображати культурні коди. Тобто він не просто позначає об’єкти чи дії, а переносить у собі культурні уявлення, звички та цінності певної групи [51]. Наприклад, сленговий вираз *woke* – це не лише ознака обізнаності, а й політичне чи ідеологічне позиціонування. У ньому втілюється цілий пласт ідентичності, який не розкривається через пряме значення слова, а прочитується лише в контексті певного світоглядного середовища.

Крім того, варто зважати на те, що в межах окремих професій також формуються унікальні сленгові системи. У медичному середовищі поширені фрази на кшталт *code blue* (клінічна смерть), а в армії – *snafu* (хаотична ситуація, що виникла з вини командування). Такі вирази є не просто зручними скороченнями: вони конденсують складну інформацію, водночас залишаючись зрозумілими лише тим, хто належить до спільноти [66].

Аналогічну функцію виконує і студентський сленг. Наприклад, у Канаді перший рік навчання позначають словом *frosh*, що має інтонацію легкого кепкування, і водночас вказує на ієрархічну різницю всередині студентського середовища. Таким чином, у певному сенсі сленг виступає соціальною індексацією – він не лише називає, але й позначає статус, досвід, рівень «включеності» в систему [66].

У сфері розваг також існує власна система неформального мовлення. Театральний вислів *break a leg* є доброзичливим побажанням успіху, сформованим на протилежному значенні – через страх «наврочити» позитивним побажанням. Це підтверджує гіпотезу про те, що сленг часто є способом обійти прямоту, натомість обираючи непряму, іронічну чи ігрову форму вираження [66].

З іншого боку, деякі сленгові одиниці активно використовуються поза вузькопрофесійними колами. Наприклад, вислів *going viral* – це вже частина

загальномовної лексики, яка вийшла за межі маркетингу і стала позначенням для будь-якої швидко поширюваної інформації. Це демонструє ще одну властивість сленгу: в окремих випадках він втрачає свою «виключність» і стає частиною масової мови [66].

Зважаючи на це, важливо розуміти, що сленг – це завжди лінгвістичне дзеркало соціального. Він не виникає у вакуумі, а формується під впливом конкретних суспільних обставин: політики, економіки, технологій, субкультур. Іноді нові слова з’являються у відповідь на медійні події або меми. Наприклад, слово *stan*, яке походить від пісні Емінема, зараз означає надто завзятого фаната. Це яскравий приклад того, як культурні продукти можуть запускати мовні процеси [17, с. 16].

Водночас у побудові сленгу активно працює механізм скорочення. Університетські терміни типу *prof* (професор), *exam* (екзамен), *lab* (лабораторна) – це приклади редукції, які роблять мову лаконічнішою та зручнішою для щоденного вжитку. Вони є особливо популярними серед студентів, для яких економія мовних зусиль часто має велике значення в умовах інтенсивного спілкування [17, с. 16].

Щодо запозичень, вони мають подвійний характер. З одного боку, вони збагачують мовну картину, дозволяючи передавати ті поняття, які важко описати засобами рідної мови. З іншого – загрожують витісненням автентичних лексем і можуть призводити до надмірної англomовності мовлення. Саме тому мовознавці часто наголошують на потребі балансування – мовна система має розвиватися, але не за рахунок втрати власної ідентичності [25, с. 116–119].

Окрему увагу слід приділити такому механізму, як римовані конструкції – особливо поширені в британському кокні-сленгу. Вислови на кшталт *apples and pears* (сходи) або *dog and bone* (телефон) будуються на римі, що має естетичну і гральну функцію. Вони ускладнюють розуміння, але саме тому викликають відчуття внутрішньої єдності у носіїв – адже «зовнішні» таких кодів не знають [17, с. 16].

Як бачимо, функції сленгу не вичерпуються лише емоційною виразністю чи мовною економією. Він виконує стратегічну функцію – будує соціальну архітектуру. Через сленг формуються внутрішні межі в межах спільнот, водночас ієрархізується мовне середовище. Відомо, наприклад, що у певних групах використання застарілих або «засвічених» слів викликає іронію або навіть відторгнення – мовне поле змушує постійно оновлювати себе, щоб залишатися в тонусі групової актуальності [66].

Саме тут виникає ще один важливий аспект – функція виключення. Мовна система, яка має власні ключі розуміння, не допускає «чужих». Це помітно як у підлітковому середовищі, так і в професійних спільнотах, де мова слугує інструментом фільтрації: хто знає код – «свій», хто не знає – «аутсайдер».

У мовознавчому плані сленг цікавий тим, що є прикладом нетривіального мовного руху – не зверху вниз (від норм до побуту), а знизу вгору (від вулиці до академічного рівня). Він здатен змінювати формальні межі мови, запроваджувати нові теми, трансформувати граматичні структури, оновлювати синтаксис. Це підкреслює його динамічну природу, а також пояснює інтерес до сленгу з боку сучасної лінгвістики [25, с. 117].

Отже, сленг постає як динамічний мовний феномен, що виконує низку ключових функцій у межах комунікативної взаємодії: від вираження емоційної оцінки до маркування соціальної приналежності. Його здатність до постійного оновлення, семантичних зсувів, мовної гри та інтеркультурних запозичень свідчить про активну участь у мовотворчих процесах, а також про значний вплив соціокультурного контексту на мовну практику. Незважаючи на периферійний статус щодо нормативної мови, сленг має власну структурну логіку, а його вивчення відкриває перспективи для аналізу сучасної мовної динаміки, соціальної стратифікації та проблем перекладу неформальної лексики в умовах глобалізованого інформаційного простору.

1.2. Класифікація сленгових одиниць

Питання класифікації сленгових одиниць постає на перетині лінгвістики, соціології та культурології. Попри нестабільний характер сленгу, існує кілька підходів до його систематизації, які дозволяють краще зрозуміти, як саме ця неформальна лексика функціонує в мовному просторі. Класифікації можуть ґрунтуватися на найрізноманітніших критеріях – від середовища виникнення до семантичних ознак або навіть психологічних характеристик мовців. Розглянемо кілька найбільш продуктивних підходів.

Одним із базових принципів поділу є середовище функціонування сленгу, тобто ті соціальні сфери, у межах яких він виникає й активно використовується. Наприклад, сленг студентів, школярів, водіїв, рестораторів або спортсменів має свою специфіку. У кримінальному середовищі побутують слова на кшталт «хата» (тюрма), «глаз» (відеоспостереження), «паровоз» (особа, що бере провину на себе). У спортивному контексті поширені вирази *to tank* (навмисно програвати), *clutch player* (гравець, що проявляє себе в критичні моменти), *benched* (переведений у запас) [26, с. 133].

Натомість в молодіжному просторі побутує своя, набагато динамічніша система. Такі слова, як *lowkey* (щось приховане або не надто афішоване), *simp* (людина, що занадто догоджає комусь у романтичному плані), або *no cap* (правда, без перебільшення) швидко входять в ужиток завдяки соціальним мережам і часто так само швидко зникають. Спостерігається яскраво виражена прив'язаність до вікової категорії, що вказує на соціальну маркованість лексики.

Наступний підхід – поділ сленгу за стилістичними характеристиками. Окремі слова можуть мати нейтральне забарвлення (*chill* – спокійно), інші – бути зневажливими (*loser, dumbass*), а деякі – грубими або вульгарними (*pissed, jerk*). Стилiстична характеристика тісно пов'язана з інтенцією мовця – залежно від того, чи має він на меті пожартувати, образити чи просто бути ближчим до співрозмовника, лексика може змінюватися кардинально навіть у межах однієї соціальної групи [26, с. 133].

Доволі цікавий спосіб структурування запропонувала О. Христенко. Вона ділить сленг на «ядро» та «периферійні кола». Першу групу складають слова, зрозумілі більшості, як-от «палиця» (гроші), «кеш», «зависати», «шарити». Ці одиниці широко вживаються у повсякденному спілкуванні й не потребують пояснення. Другу групу формують специфічні, часто професійні або напіварготичні слова, зрозумілі лише вузькому колу. Наприклад, у середовищі IT-фахівців слова на кшталт «деплоїти», «фіксити» чи «таска» будуть звичними, але в пересічного мовця можуть викликати подив [39].

Як показує досвід європейських мовних спільнот, сленг також може класифікуватися за внутрішньою структурою. Так, німецькомовна молодь, за спостереженням О. Шапочкіної, використовує персоніфіковані узагальнення – наприклад, ім'я Kevin стало узагальненим образом людини з низьким інтелектуальним рівнем. Вислів *Sei kein Kevin* буквально означає «не будь Кевіном» і вживається, щоби закликати не діяти безглуздо. Подібні персоніфікації створюють певні мовні стереотипи, які добре зчитуються у груповому коді [41].

Ще одна продуктивна категорія – це «модні прикметники», які часто використовуються з метою гіперболізації або емоційної забарвленості. У німецькому сленгу прикметники *geil*, *famos*, *stylish*, *krass* мають широкий спектр значень – від «класний» до «неймовірний», і використовуються для підкреслення яскравого враження або схвального ставлення до ситуації [41].

У межах того ж класифікаційного підходу виділяють і кліше – сталу сленгову фразеологію. Наприклад, вираз *Alles in Butter* (буквально: усе в маслі) у німецькій мові означає, що все добре, без проблем. А фраза *Wie ein roter Faden* (як червона нитка) вказує на центральну ідею, яка пронизує текст або ситуацію [Шапочкіна].

У сучасних мовах поширені також експресиви – слова, що мають відтінок суб'єктивного ставлення. Так, словосполучення *der Gehirnbombe* використовується в молодіжному жаргоні для позначення «ботана», «науковця» або людини, що зациклена на знаннях. Утворення подібного типу мають

виразне іронічне забарвлення, що свідчить про креативність у побудові молодіжного лексикону [41].

Натомість інша класифікація, запропонована М. Ткачівською, ґрунтується на поділі за сферою діяльності. Молодіжний сленг, відповідно до цієї моделі, охоплює категорії: школа, ПТУ, виші, армія, спорт, наркоспільнота, музика, інтернет-групи, геймери, неформали. Кожна з цих груп має свої стабільні одиниці. Наприклад, у музичному середовищі використовують слова *beats*, *hook*, *jam*, а в геймерському – *noob*, *ragequit*, *nerf*, *buff*. Кожен із термінів несе не лише лексичну функцію, а й кодову – він дозволяє швидко впізнати «свого» [38].

Особливу увагу заслуговує типологія О. Позднякова, яка пропонує розгорнуту систематизацію молодіжного сленгу за тематикою комунікації. Наприклад, до категорії «Особи» входять такі одиниці, як *checker* (людина, що все перевіряє) або *schnitte* (приваблива дівчина). Це слова, що не просто називають особу, а й виражають ставлення до неї, передають соціальний або емоційний фон [32].

Тематика дозвілля охоплює слова *abhängen* (зависати), *chillen* (відпочивати у розслабленій атмосфері), які стали своєрідними іконами молодіжного способу життя. Що цікаво, вони широко використовуються навіть за межами німецькомовного середовища, демонструючи здатність сленгу до транснаціонального поширення [32].

З категорії «навчання» варто відзначити *durchfallen* (провалити іспит) та *schummeln* (списувати). Такі слова формують своєрідну «навчальну підмову», де формальні поняття отримують іронічну або зневажливу конотацію – частина спротиву до інституційного простору, характерна для молоді [32].

Сленг функціонує і в межах емоційного та фізіологічного досвіду. Наприклад, слова *kaputt* (виснажений), *verrückt* (божевільний), *drücken* (ходити до туалету), *schmatzen* (чавкати) – демонструють здатність до найдетальнішого лексичного охоплення реалій повсякденного життя [32].

Водночас класифікаційні схеми демонструють цікаве спостереження: деякі теми в сленгу зберігаються стабільно – фізичний стан, гроші, одяг,

конфлікт, а інші – змінюються залежно від культурних контекстів. Наприклад, у сучасному англomовному середовищі термін *ghosting* (раптове припинення комунікації) увійшов до словника лише після активного поширення онлайн-знайомств, чого не було в попередніх десятиліттях.

У підсумку варто наголосити: класифікація сленгу не є лише формальною процедурою впорядкування лексики. Вона дозволяє виявити соціальні механізми, які лежать в основі мовної поведінки. Сленг розкриває як структуру самоідентифікації мовців, так і їхню потребу в створенні нових способів вираження себе, світу і взаємин у ньому. Його систематизація – це водночас спроба зрозуміти мовну креативність, і реакцію мови на виклики часу.

1.3. Функції сленгізмів у комунікативному контексті

Розуміння функцій сленгу в межах комунікативної взаємодії є ключем до усвідомлення його ролі не лише як лінгвістичного явища, а й як соціокультурного інструмента. Сленг, як один із різновидів неформальної мови, виконує цілий спектр функцій – від прагматичних до естетичних, які виявляються у мовленні носіїв різного віку, професії та соціального статусу. Водночас його поява та використання завжди залежать від контексту, що формує і зміст, і форму висловлюваного.

Однією з базових функцій сленгізмів є ідентифікаційна. Мовці використовують сленг для того, щоб продемонструвати належність до певної соціальної чи професійної групи. Така лексика виконує роль маркера «свого серед своїх», забезпечуючи відчуття спільності та взаєморозуміння. Наприклад, фраза *suit up* у корпоративному середовищі не просто означає «одягнути костюм», а також сигналізує про наближення важливої події або переговорів. Аналогічно, в середовищі студентів США словосполучення *crash a class* позначає несанкціоноване відвідування заняття, але для інсайдера воно насамперед сигналізує про приналежність до «системи», де це вважається нормою [62].

Наступною важливою функцією виступає експресивна, або емоційна. Сленг дозволяє передати такі відтінки емоцій, які часто втрачаються у стандартному мовленні. Наприклад, англійське *savage* в молодіжному лексиконі використовується для опису когось чи чогось, що вразило сміливістю або грубістю – «That comeback was savage». У цьому випадку слово передає не лише зміст, але й емоційне враження. Подібні лексеми, що мають сильне емоційне навантаження, сприяють формуванню неформальної атмосфери під час спілкування [5, с. 12].

Разом з тим, сленг виконує й інструментальну функцію. У багатьох сферах життя, зокрема у професійному спілкуванні, використання специфічних сленгізмів допомагає швидко і чітко передати зміст. Так, у середовищі айтишників слова *debug*, *hotfix*, *merge conflict* мають чітке, вузькоспеціалізоване значення, що не потребує додаткових пояснень у межах групи. У цьому контексті сленг стає ефективним інструментом оптимізації комунікації [47, с. 13].

З іншого боку, важливо згадати й естетичну функцію, яка проявляється у творчому використанні мови. Створення нових слів, гри слів, зумисне порушення граматичних або орфографічних правил – усе це надає сленгові особливої виразності. Наприклад, фраза *to adult* (як дієслово, що означає виконувати «дорослі» обов'язки) – це приклад мовної гри, де іменник «adult» набуває дієслівної функції. Такий креативний підхід до мови виявляє гнучкість мовної системи та її здатність до адаптації [62].

Функціональне навантаження сленгу також охоплює конфіденційність або навіть ексклюзивність. У деяких випадках сленгові слова створюють бар'єр для «чужих» – або через свою складність, або через вузьку сферу вживання [52]. Наприклад, у кримінальному жаргоні слова типу *блат* або *малява* зрозумілі лише тим, хто обізнаний із системою. Схожа ситуація простежується і в медичному середовищі, де слова *stat*, *code blue*, *GOMER* мають чітке внутрішнє значення, що не завжди розкривається перед зовнішнім слухачем.

Соціолінгвісти наполягають, що молодіжний сленг функціонує не лише як дзеркало поточних соціокультурних процесів, а й як механізм творення нових форматів взаємодії. Його використання вибудовує межі між поколіннями, позаяк мовні коди допомагають молодим людям позначати дистанцію від усталених норм старших та тестувати альтернативні моделі поведінки [11]. У результаті виникають локальні мовні конвенції, що відхиляються від традиційної норми, проте забезпечують високу внутрішню згуртованість групи; це, своєю чергою, підтримує функцію ідентифікації та підсилює інклюзивність комунікації в межах «своїх» [11]. На нашу думку, саме ця здатність сленгу швидко конструювати правила гри робить його дієвим індикатором зміни соціальної структури.

Разом з тим молодіжний сленг виконує помітну соціалізаційну функцію. У підлітковому віці, коли формується уявлення про власну належність, регулярне використання спільних сленгових знаків полегшує входження до мікроспільнот, упорядковує мережі дружби та створює відчуття взаємної підтримки [13]. Водночас такі коди працюють як неформальні правила доступу до спільного ресурсу пам'яті і жартів; володіння ними демонструє компетентність та лояльність, а отже сприяє стабілізації групових ролей і каналів комунікації [Галай]. Узагальнюючи, можна сказати, що тут сленг посилює інструментальну ефективність обміну повідомленнями і паралельно вибудовує довіру, без якої не працюють горизонтальні мережі однолітків.

Поряд із цим сленгові інновації нерідко стають мовою протесту. У моменти соціального напруження або маргіналізації з'являються вирази, що конденсують досвід спільноти, як от формула *eat the rich*, яка перетворилася на впізнаваний маркер опозиційних настроїв і каналізує емоції в публічний дискурс [15]. До цього додається гедоністичний вимір повсякденної розмови. Ігрова природа сленгу забезпечує відчуття мовної свободи, а комічні чи іронічні зрушення створюють спільний емоційний тон; показовий приклад *bamboozled*, що у сьогоденнішньому вжитку позначає бути ошуканим і водночас

утримує жартівливий відтінок, підсилюючи колективне переживання комунікації [50, с. 84].

Неформальна лексика працює як маркер соціальної ідентичності, адже дає змогу відтворити мовні звички конкретних груп і зробити належність видимою для «своїх». Як слушно зауважує М. Adams, сленг виконує роль «середовища обміну» серед мовців із спільним соціальним чи генераційним досвідом [43, с. 61]. Це особливо помітно в підлітковому віці, коли формується відчуття «ми» і потрібні власні коди для відмежування від дорослих або інших кластерів. Тож підлітки використовують неформальні вирази, щоб збудувати внутрішню солідарність та позначити межі групи [58, с. 200]. У художній прозі така поведінка віддзеркалюється через діалоги і наративний голос, що робить персонажів впізнаваними та переконливими. Наприклад, *spill the tea* або *throw shade* миттєво сигналізують про тип соціального простору та розподіл ролей, а разом із тим задають тональність взаємодії.

Неформальні одиниці суттєво підсилюють реалістичність і правдоподібність вигаданого мовлення, бо автори часто спираються на сленг, щоб наблизити репліки до природної розмови та передати різноманітність стилів, які існують у реальному комунікативному полі. За спостереженням Е. Маттіелло, використання сленгу підвищує безпосередність висловлювання, додає йому образності та емоційної наснаги [60, с. 47]. Це добре працює у швидких, напружених діалогах, де вага має не лише денотативний зміст, а й інтонація, темп і підтекст. На наш погляд, саме тут проявляється практична доцільність сленгу як інструмента конденсації значення. У короткій фразі типу *That line was brutal* читач зчитує оцінку, емоцію та соціальне позиціонування, що важко досягти суто нейтральними словами.

Поряд із цим, сленг і розмовні одиниці нерідко виконують функцію носіїв гумору, іронії або підриву усталених норм. Їхня ігрова та іноді провокативна природа дає авторам можливість ламати очікування, конструювати альтернативні реєстри та випробовувати мовні межі. Дослідники наголошують, що естетична функція сленгу криється у творчості, зокрема у здатності

перетворювати звичні слова на нові, іронічні або саркастичні вирази [62]. Приклад, на кшталт *to soft-launch a relationship* або *a nothingburger scandal* поєднують мовну гру з соціальною оцінкою. У результаті поодиноке словосполучення створює ефект комічної економії, де цінність будується на неочікуваному зіставленні.

Важливо і те, що контекстуальна гнучкість неформальних виразів підсилює їхню комунікативну віддачу. На відміну від формального словника з більш стабільними значеннями, сленг раз у раз переозначається ситуацією. Одна і та сама одиниця може набувати різних конотацій залежно від взаємодії персонажів, їхньої біографії та соціального тла оповіді, що дає змогу тонко передавати намір, настрій, асиметрію влади або зміни ролей [66]. У художньому тексті перемикання між регістрами часто сигналізує внутрішній конфлікт або стратегічне «кодування» соціальних контактів. Так, герой, який у публічній сцені говорить офіційно, а в приватній переходить до *low-key savage* реплік, демонструє маневрування між очікуваннями та справжніми емоціями [66]. Ця пластичність, на наш погляд, і є ресурсом психологічного реалізму.

Не можна оминати і часовий вимір. У літературі сленг нерідко відбиває ширші культурні тренди та позначає історичний зріз, у якому написано твір. Оскільки сленг чутливий до моди і швидко оновлюється, його присутність локалізує наратив у певному періоді, додає історичної правдоподібності та відкриває досліднику вікно до генераційних зрушень, популярної культури або прихованого політичного коментаря [66]. Вислів *late-stage capitalism vibes* або звернення типу *ok boomer* одразу «прив'язують» текст до публічних дискусій останніх років і допомагають побачити соціальні конфігурації, які стоять за мовними виборами.

Доцільно згадати про ефективність неформальної лексики в цифровому середовищі. Сленг знижує комунікативні витрати, що особливо помітно в мережевих обмінах. Аббревіатури *LOL*, *BRB*, *SMH*, *FOMO* дають змогу швидко передати емоційні реакції без громіздких пояснень, підтримати темп діалогу та уникнути надмірних описів [61, с. 201]. У добу платформ змінюється і спосіб

подачі. Інтернет-сленг проявляється не лише в словнику, а й у форматах вираження. Емодзі, хештеги, скорочення, транслітерації утворюють окремий шар знаків. Навіть послідовність *sksksk* без стабільної семантики виконує роль емоційного маркера у певних субкультурах, зокрема в TikTok, що свідчить про пристосовність неформальної мови до нових каналів і жанрів комунікації [64].

Серед функцій, вартих окремої уваги, є функція самовираження. За словами Г. Врублевської, молодіжний сленг – це спосіб формування та утвердження ідентичності, мовний простір, у якому індивід може виразити себе без обмежень, притаманних нормативній мові [12, с. 186]. З цієї точки зору, сленг набуває не лише комунікативного, а й психологічного значення.

Разом із цим, ми маємо справу з переосмисленням норми. Поява нових сленгових одиниць, зміна значення старих, ігнорування традиційної граматики – усе це свідчить про мовну революцію знизу. Фактично, мовці «тестують» межі дозволеного, створюючи нові парадигми. Наприклад, дієслово *to Google* уже не є просто брендовим маркером – воно стало синонімом пошуку інформації загалом, і це – прямий наслідок сленгової номінації [15].

Отже, функції сленгу виходять далеко за межі простого неформального спілкування. Вони охоплюють комунікативну ефективність, емоційне вираження, соціальну ідентифікацію, інструментальність, креативність, конфіденційність, а також здатність до мовного новаторства. Саме тому дослідження функцій сленгізмів у сучасному комунікативному контексті є не лише лінгвістично виправданим, а й соціально необхідним.

РОЗДІЛ 2

ПРОБЛЕМИ ВІДТВОРЕННЯ КУЛЬТУРНО СПЕЦИФІЧНИХ СЛЕНГОВИХ ВИРАЗІВ

2.1. Вплив культурного контексту на розуміння сленгізмів

Культурний контекст визначає, як саме інтерпретуються сленгові одиниці, оскільки будь-який неформальний знак включений у мережу цінностей, соціальних ролей і практик, що побутують у конкретній спільноті; відповідно, зміна культурного тла автоматично змінює комунікативні ефекти та смислові «навантаження» одних і тих самих виразів [40].

Це добре узгоджується з підходом, згідно з яким сленг віддзеркалює соціальну стратифікацію, механізми самоідентифікації та міжкультурні трансфери, а також перерозподіляє статус «свій/чужий» між носіями в різних ситуаціях взаємодії. Іншими словами, неформальна лексика одночасно виконує роль інструмента групового маркування та каналу культурної комунікації, де семантика не є автономною від контексту, а формується ним ситуативно й історично [40, с. 148].

У цьому ж руслі пояснюється й помітний вплив англomовного сленгу на український мовний простір, у якому запозичені одиниці проходять етапи адаптації, семантичного «підтягування» та стилістичного переосмислення під локальні культурні сценарії [23].

Відхилення від первинних значень, перерозподіл коннотацій і зміщення реєстрів тут не є випадковими, а корелюють із локальними ідеологіями повсякденності, медіасмаками та символічним престижем англоцентричних культурних продуктів [23]. За тією ж логікою, канали попкультури (від музичних релізів до серіалів) діють як «розганячи» механізми, що забезпечують вхід запозиченням у широкий обіг і їх подальше «приземлення» у побутовому мовленні [9].

Попкультура запускає нові слова і одночасно формує їх інтерпретацію – від інтонаційного малюнка до підтекстів, тоді як соціальні мережі і платформи забезпечують їх обіг, адаптацію та тривалу присутність у щоденному

спілкуванні [9, с. 290]. Доречно зазначити, що саме платформи створюють умови масового тиражування: короткі відео, ремікси, скріншоти і меми вводять одиницю в повторювані сценарії вжитку, а частотність таких повторів стабілізує її форму і функцію [21, с. 165]. Так, виникає ефект циркуляції між сценою масової культури та мережевими спільнотами, де лексема щораз оновлює конотації, зберігаючи загальну впізнаваність [21, с. 166].

Історичний розріз демонструє, що культурний контекст змінював не лише лексичний склад, а й соціальну «біографію» сленгу: від кримінального жаргону XVI–XVII століть до сценічного ефекту комічного репертуару XVIII століття, від молодіжного повсякденного мовлення XIX століття до повсюдної присутності в медіа, рекламі та кіно у XX столітті [8, с. 129]. Ця траєкторія, яка прослідковується від периферії до центру публічної комунікації, показує, що зміна режимів культурного виробництва й споживання спричинює зміну норм прийнятності, а тому «неформальне» часто перетікає в масову норму [7]. На наш погляд, саме історичне переміщення між регістрами пояснює, чому сучасні тексти не бояться швидких неологізацій і грайливої зміни значень.

У цифрову добу цю історичну тенденцію підсилює мережеве середовище, в якому генерація і рознос нових одиниць стає майже миттєвим завдяки алгоритмам видимості, логікам спільнот і гібридним форматам висловлювання; відтак онлайн-комунікація та соціальні медіа не просто прискорюють мовні зміни, а задають нові жанрові форми для сленгових конструкцій [37; 16]. Динамічність, гнучкість і чутливість до наративних мод ростуть у відповідь на вимоги коротких форматів, де виразність і економія вислову підкріплюються візуальними й звуковими кодами [21, с. 165]. У цьому полягає пояснення того, чому одна й та сама одиниця в різних платформах «грає» по-різному, хоча зберігає впізнаваний каркас форми [21, с. 166].

Дослідження також засвідчують, що сленг посилює культурні символи й підживлює креативність, оскільки дає ресурс для швидкого кодування соціальних сенсів у стислій формулі, які легко тиражувати й перетлумачувати в різних спільнотах [67]. Це положення добре лягає на українські спостереження

про те, як віральні фраземи з музичних кліпів, кіноцитат чи стендапів «виходять» із нішевих сегментів і стають засобом буденної взаємодії, утримуючи іронійний чи оцінний компонент [9]. Вказані механізми, до речі, збігаються з ширшою логікою культурних індустрій, що спираються на повторюваність і впізнаваність при постійному варіюванні деталей [9, с. 290].

З огляду на соціальну стратифікацію, культурний контекст визначає не лише коло «своїх», а й тривалість життя одиниці, адже стабілізація або відмирання залежить від того, чи підхоплюють її інші групи, чи залишається вона маркером «внутрішнього» коду [40]. Водночас міжпоколіннєвий вимір породжує комунікативні бар'єри, оскільки старші носії не завжди розпізнають нові смислові зміщення, однак така «несумісність» вважається типовою фазою оновлення, після якої частина одиниць або входить до загального стандарту, або зникає без сліду [42, с. 88]. Інакше кажучи, культура тестує лексичні новації на відповідність поточним практикам, і лише ті, що вписуються в ширший ужиток, отримують шанс на триваліше існування [42, с. 89].

Ситуація загострюється в періоди культурних зламів, коли мовні одиниці стають індикаторами нових реалій і швидко акумулюють оцінні конотації; у таких фазах молодіжний шар лексики демонструє особливо високі темпи інновацій та пропонує вирази, які потім розходяться на периферію інших груп [49]. Запровадження виразів, що маркують нові соціальні практики, показує, як креативні індустрії, академічні дискусії, локальні сцени та глобальні тренди утворюють спільний «пул» знаків, де відбір іде за принципом комунікативної ефективності й культурної релевантності [40, с. 148]. Тому природним виглядає інтерес психології та антропології до того, як вживання неформальної лексики пов'язане зі світоглядними орієнтаціями, самоописами й міжгруповою взаємодією [49].

Серед каналів, які прискорюють ці процеси, соціальні медіа на кшталт TikTok, Instagram чи X дають молодшим спільнотам інструменти для миттєвого поширення одиниць, причому формат кліпового перегляду та алгоритмічні підказки стимулюють повторювані патерни, що зміцнюють нові слова у вжитку

[7]. Водночас подібна «екосистема швидкості» підкреслює, наскільки культурний контекст дбайливо «підрізає» і «підживлює» життєвий цикл неологізмів: інколи слово живе кілька тижнів, інколи – переходить у публічну лексику і стає загальнозрозумілим поза платформами [16; 37]. На наш погляд, саме тут стає очевидним принцип «від медійної сцени до побуту», коли коротке експресивне формулювання завдяки повтору стає частиною спільної мовної пам'яті.

Не менш промовистою є чутливість сленгу до тематичних полів культури: у музиці, кіно, моді й літературі він виконує роль засобу автентифікації мовлення, надаючи текстам і продуктам відчуття живої мови середовища, якого вони торкаються [27].

У музичній індустрії неформальні одиниці підтримують ефект наближення до слухача, а візуальні індустрії «вчитують» у слово стилістичні коди, які згодом переходять на мерч і рекламні кампанії, відтак лексема починає жити і в режимі тексту, і в режимі речі [27]. Саме тому, коли певна фраза закріплюється в назвах турів, принтах і слоганах, вона отримує додатковий канал виживання, який виходить за межі мовного поля [9, с. 290].

Культурний контекст також визначає тематичну карту неформальної лексики в кризових ситуаціях: поява одиниць, що описують повсякденні практики під час глобальних збурень, свідчить про ситуативну інженерію мови, де нові слова заповнюють лакуни повсякденного досвіду [38].

Ці одиниці нерідко поступаються місцем іншим, щойно зникає соціальний тригер, проте залишають сліди у вигляді вторинних значень або алюзій, які читач пізніше впізнає у художніх текстах і медіакомунікації [38]. Як наслідок, культурна пам'ять ущільнюється, і сленгова лексика стає маркером пережитого часу [7].

Зрештою, динамічність, притаманна неформальній лексиці, є системною рисою, оскільки вона постійно підлаштовується під нові культурні умови, технологічні режими та соціальні запити; відтак саме швидкість зміни контекстів і доступність каналів поширення роблять її одним із найрухливіших

компонентів сучасної мови [42, с. 88]. На підтвердження цього вказується роль мережевих платформ як каталізаторів мовної креативності, що не лише прискорюють цикли появи/відмирання слів, а й створюють інфраструктуру для їхнього закріплення в колективних репертуарах висловлювання [21, с. 165]. Отже, «інтернет-настроювання» мови сьогодні не випадкове, а становить нормативну рамку для функціонування неформальної лексики [37; 16].

Культурний контекст визначає правила вживання і тлумачення сленгових одиниць, впливає на їхню семантику, реєстри та сферу поширення, а також на тривалість їхнього існування. Взаємодія масової культури з цифровими платформами прискорює появу нових виразів і полегшує їх перехід у повсякденну мову, що зумовлює постійне оновлення меж між неформальним і стандартним мовленням. Історична динаміка показує стабільну тенденцію до інституціоналізації частини сленгу, коли окремі одиниці переходять у загальновживаний лексикон. З огляду на це доцільно розглядати сленг як системний елемент мовної еволюції, чутливий до соціальних змін і здатний оперативно відображати нові культурні практики.

2.2. Основні способи перекладу сленгізмів

Переклад сленгу завжди починається з правильної діагностики його функції в оригіналі, адже неформальна одиниця рідко виконує лише номінативну роль і найчастіше поєднує оцінність, групову ідентифікацію, стилістичну маркованість та ситуативну гру зі значеннями [68, с. 8]. У цьому сенсі перекладач передусім з'ясовує, чи є перед ним маркер належності до спільноти, засіб іронізації, механізм мовної економії або ж сигнал дистанціювання від офіційного реєстру, оскільки помилка у визначенні функції веде до втрати ефекту навіть за точного денотативного відповідника [68, с. 8].

Додаткову складність становлять «ковзні» значення, що змінюються від платформи до платформи та від субкультури до субкультури, тому спроби буквального перенесення без урахування контексту часто спричиняють зсув у реєстрі або небажану стилістичну інтерференцію [68, с. 8].

Проблемний горизонт перекладу помітно розширюють чинники, пов'язані з динамікою сленгу, його швидким старінням і різницею між поколіннями у сприйнятті, що загалом змушує перекладача працювати не лише з лексемою, а й із культурним «налаштуванням» тексту [69].

Дослідницькі описи наголошують, що сленг існує на периферії формальної кодифікації, тож брак усталених лексикографічних джерел компенсується спостереженнями за живим ужитком і постійним оновленням корпусу прикладів, що вимагає від перекладача оперативних навичок моніторингу джерел і знання локальних умов сприйняття [69, 2019]. У підсумку виникає типовий для неформальної лексики компроміс між точністю та природністю, де вибір на користь зрозумілості аудиторії не повинен руйнувати стилістичний профіль персонажа чи наратора [59, с. 1006].

Однією з робочих стратегій виступає пошук функціональних аналогів у мові перекладу, причому акцент робиться не на формальній тотожності, а на відтворенні комунікативного ефекту та позиційного статусу одиниці в репліці чи авторській ремарці [44].

Застосування цього підходу виправдане, коли цільова культура має власний шар неформальної лексики з подібною оцінністю і регістром, що дозволяє відтворити іронію, фамільярність або контркультурний відтінок без пояснювальних вставок. Водночас алгоритм підбору аналога включає перевірку на відповідність жанрові, часові та соціальному профілю персонажа, адже надто сучасний еквівалент в історичному романі або, навпаки, застарілий у сучасній драмі легко порушить стилістичну цілісність [44].

Описовий або пояснювальний переклад обирають тоді, коли прямий аналог відсутній або коли необхідно розкрити приховану культурну пресупозицію виразу, що не прочитується автоматично для адресата [48, с. 41].

Така інтерпретаційна вставка може бути менш стислою, проте саме вона інколи гарантує збереження смислу і прагматичної дії, особливо у фрагментах із груповими жартами, локальними мемами чи політизованими натяками. Під час роботи з діалогами описовий переклад часто маскують під природну

репліку іншого персонажа або авторську ремарку, щоб підтримати ритм і не зламати темп сцени [48, с. 41].

Ще одним напрямом є транслітерація та транскрипція, що передбачають перенесення форми, коли слово вже має впізнаваність у цільовій культурі або коли відчуження задумане як художній прийом, наприклад, для відтворення багатомовного середовища [36, с. 4008].

Такі рішення особливо продуктивні на ранніх етапах входження одиниці до іншомовного обігу, коли усталений відповідник відсутній, однак саме вони несуть ризик флуктуацій у написанні та нерівномірного сприйняття аудиторією, якщо соціальна впізнаваність слова ще низька. У художніх текстах подібну «сирість» інколи підхоплює внутрішній коментар персонажа або контекстуальні підказки, що нівелюють відчуття чужорідності без додаткових виносок [36, с. 4008].

Коли вдаються до калькування, перекладач дослівно відтворює структуру вихідного словосполучення і тим самим створює кальку, що імітує джерельну модель, надаючи новому слову близькості до оригіналу [22].

Така техніка має сенс за умов, коли метафора або словотвірна модель прозора для цільової культури й не суперечить її нормам сполучуваності, інакше отриманий неологізм звучатиме штучно і вимагатиме компенсаційних прийомів у сусідніх репліках. У медіа-текстах кальки часто закріплюються завдяки повторюваності та широкому цитуванню, але в літературі доцільно зіставляти їх із жанровими настановами та ситуативною доречністю [22].

Доречно зазначити, що інколи використовується пряме включення іншомовної одиниці без перекладу як маркеру середовища або соціальної дистанції між персонажами, особливо коли іншомовність є частиною авторського задуму і створює ефект локальної автентичності [45, с. 7].

Такий прийом вимагає обережності, оскільки надмірна кількість неперекладених елементів створює бар'єри для читача і підриває плавність сприйняття, особливо за відсутності внутрішніх підказок у тексті. Вдалими видаються випадки, коли іноземне слово відзначається контекстом і повтором,

завдяки чому читач сам конструює його значення без словникової підказки [45, с. 7].

Семантичні трансформації на кшталт генералізації та наближення застосовують тоді, коли збереження повної експресивності неможливе без втрати зрозумілості, особливо при відтворенні культурно маркованих одиниць із сильним соціальним підтекстом [33, с. 25].

Генералізація дозволяє уникнути хибної конкретизації і водночас зберегти ритм фрази та характер мовця, що важливо в сценах із напруженим темпом або високою щільністю реплік [33, с. 25]. У нашій практиці ця стратегія працює як тимчасовий міст, який дає можливість попрацювати з компенсацією в подальших фрагментах.

Зі свого боку, добір аналога у цільовій мові спирається на ідею функціональної еквівалентності не лише за значенням, а й за тональністю, соціальним профілем мовця та жанровою рамкою твору [5].

На відміну від стабільного відповідника, аналог підбирають ситуативно, зважаючи на прагматичні параметри висловлювання, звички персонажа, його регістр і комунікативну мету в конкретному епізоді. Перевага цього підходу у здатності відтворювати живу мережу смислів без пояснювальних вставок, але він вимагає високої чутливості до коливань стилю та досвіду роботи з неформальними шарами цільової мови [5].

Там, де у мові перекладу вже існує прийнятий відповідник, доречним є застосування еквівалентного перекладу, який забезпечує впізнаваність і не потребує додаткових пояснень, однак тут завжди постає питання відповідності сприйняття поколіннями і соціальним конотаціям [28].

У сцені з молодими персонажами усталений відповідник може звучати надто «літературно» і таким чином змішувати «вік» репліки, що потребує або стилістичного коригування, або компенсації через сусідню лексику [289]. Влучний еквівалент зберігає і семантику, і ритм, але має відповідати локальним звичкам сприйняття в цільовій аудиторії.

У складніших випадках працює контекстуальна заміна, тобто підбір іншого сленгового елементу цільової мови з подібним комунікативним ефектом і емоційним зарядом, навіть якщо прямої семантичної ідентичності немає [29, с. 297–300]. Цей прийом часто спирається на компенсацію в тому ж абзаці чи сцені, де інтонаційні підказки, іронічні ремарки або ритмічні акценти відтворюють загальний «тон» оригіналу без буквального збігу одиниць [29, с. 297–300]. Вдале застосування заміни дає відчуття органічності й знімає бар'єр чужості, водночас зберігаючи інтенсивність вислову.

Практика перекладу соціально маркованого жаргону вказує на комбінаторний характер рішень: в одному творі можуть співіснувати транслітерація для маркування іншомовного середовища, кальки для закріплених метафор, аналоги для живих діалогів і пояснювальні вставки для культурно специфічних натяків. Це виправдано потребою зберегти голос персонажа і загальний темп оповіді, не перевантажуючи читача примітками, при цьому вибір кожного прийому підпорядкований цілісності стилістичного рішення на рівні розділу або сцени. За таких умов перекладач постійно зважає витрати і вигоди, добираючи найменш інвазивний прийом для конкретної репліки [34].

Окремої уваги заслуговує питання стилістичної цілісності, оскільки сленг не лише називає предмети чи дії, а й створює тембр реплік, керує темпоритмом і формує емоційне поле сцени, тож збереження цього рівня важить не менше, ніж відтворення денотату [65, с. 165–166].

У прозі стилістичний профіль часто виводиться саме через неформальні пласти, які сигналізують соціальний статус, вік, регіональність і навіть психологічні стани, що примушує з особливою увагою ставитися до узгодження сленгу з іншими рівнями тексту. Баланс між природністю і впізнаваністю вирішується добором регістру та ступенем «зашумлення» мовлення, щоб репліки не ставали непрозорими для читача [65, с. 166].

Важливо пам'ятати і про часову мінливість сленгу, оскільки одиниці швидко старіють, змінюють конотації або проходять шлях від маркера групи до

нейтральної лексики, що ставить питання актуальності перекладацьких рішень і вимагає періодичної ревізії раніше усталених відповідників. У перекладах, що претендують на довготривале життя, інколи оптимальним є вибір менш короткоживучих аналогів або ретельна компенсація тональності іншими засобами, щоб текст не «старів» швидше за оригінал [65, с. 166]. Тут доцільно зважати на жанрові очікування та можливу аудиторію перевидань, які по-різному сприйматимуть сленгові маркери через п'ять чи десять років.

Культурна вмотивованість перекладацьких рішень проявляється і в тому, що неформальна лексика часто закорінена в локальних сценаріях спілкування, від звичок етикету до субкультурних ритуалів, тому буквальні рішення без урахування цих сценаріїв не забезпечують адекватного ефекту. За таких умов описовий підхід і контекстуальна заміна фактично стають інструментами культурної медіації, де перекладач відтворює комунікативну дію вислову, а не лише його словникову дефініцію. У драматургії та кіносценаріях така медіація посилюється ще й вимогами акторської вимови та темпу діалогу, що коригує лексичні рішення на користь більш ритмічно придатних форм [31].

Повертаючись до методів, варто підкреслити, що калька і транслітерація часто виступають «проміжними» каналами входження неформальної одиниці у цільову мову, після чого еквіваленти стабілізуються і переходять до словників, а відтак можливості аналогового добору розширюються [36, с. 4008]. З іншого боку, спроби насадити кальку без мовної потреби можуть виглядати надто штучно, що породжує відторгнення і знижує довіру читача до перекладацького голосу [22]. Тому рішення про дослівне відтворення виправдане лише там, де цільова система готова його прийняти як частину власного словотворчого поля.

Коли на перший план виходить підтримання прагматичної сили вислову, доречно поєднувати локальну компенсацію з добором аналога, зважаючи на жанрові рамки і соціальну роль мовця у сцені. Компенсація може відбутися на рівні інтонаційної ремарки, ритмічного зсуву чи розподілу семантичного навантаження між кількома короткими репліками, що зберігає температуру вислову і зменшує потребу в надмірних поясненнях [29, с. 297–300]. За таких

підходів переклад залишається економним, а читач не втрачає швидкості сприйняття.

Дискусії у перекладознавстві підтверджують, що переклад сленгу в соціальних мережах і цифрових жанрах вимагає особливої чутливості до ритму, частотності та алгоритмічної видимості, адже значна частина ефекту формується саме повторюваними шаблонами та короткими формулами. Тут кожен додатковий склад чи пояснення руйнують динаміку, а надто креативні кальки можуть не «прочитатися» в очікуваному темпі, що диктує перевагу стислим аналогам або усталеним аббревіатурам [34]. Отже, перекладач зважає між лаконізмом і прозорістю, відпрацьовуючи формулу, яка працює на рівні екранного сприйняття.

Нарешті, слід ураховувати, що стратегія перекладу сленгу рідко є універсальною і майже завжди вибудовується «під текст», його жанр, очікувану аудиторію та регістр, у якому автор вибудовує мовленнєву поведінку персонажів. Оптимальний результат дає комбінування технік, де в одних епізодах працює еквівалент, у других – аналог і компенсація, у третіх – опис, а іноді й навмисна транслітерація для маркування іншомовності [44]. Цей мікс виявляється найпридатнішим для збереження як смислової, так і стилістичної повноти, не руйнуючи плавності читання.

Узагальнюючи, переклад сленгу – це багатоступеневий процес, у якому рішення приймаються з огляду на комунікативну функцію одиниці, жанр і очікування адресата. Функціональні аналоги, описові роз'яснення, кальки, транслітерації, генералізації та контекстуальні заміни працюють як взаємодоповнювальний набір інструментів, що дає змогу відтворити не лише значення, а й тональність, регістр і соціальний маркер вислову. Практично доцільним є постійне звіряння обраного рішення з природністю цільової мови та ритмом тексту, а також готовність комбінувати способи залежно від сцени, ролі персонажа і темпу нарації. Успіх перекладу визначається не буквальною відповідністю, а збереженням комунікативного ефекту й стилістичної цілісності твору.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ ЗАСОБІВ ВІДТВОРЕННЯ ЕМОЦІЙНОГО ЗАБАРВЛЕННЯ ТА ПЕРЕКЛАДАЦЬКИХ СТРАТЕГІЙ ПРИ ПЕРЕДАЧІ СЛЕНГІЗМІВ НА МАТЕРІАЛІ СЕРІАЛУ «ЕЙФОРІЯ»

3.1. Застосування перекладацьких трансформацій у перекладі сленгізмів

3.1.1. Калькування. Калькування у перекладі сленгізмів із англійської на українську виправдане тоді, коли формально-семантична структура вислову в мові-джерелі має прозору відповідність у мові-цілі, а прагматичний ефект не потребує компенсаторних додатків. У межах розмовного регістру «Ейфорії» така умова виконується доволі часто, оскільки значна частина реплік побудована на простих предикативних моделях з підсилювачами, інвективами та розмовними номінаціями тілесних і соціальних характеристик. У наведених парах спрацьовує саме ця логіка, оскільки український відповідник обирається як пряме накладання лексико-граматичної матриці, з мінімальними корекціями роду, виду, аспектуальності або фразеологічної усталеності, що забезпечує збереження комунікативної сили оригіналу без надмірної локалізації чи етичного згладжування. Доречно розглянути кожен підтип явищ, що трапляються в вибірці, та оцінити, як калька передає оцінність, стильову маркованість, соціокультурні конотації і ритм сцени, після чого перевірити це на матеріалі конкретних прикладів.

До найпростішої групи належать короткі оцінні предикати з прикметником, де англійський зразок контролюється дієсловом бути та інтенсифікатором. Фраза *You're so hot – Ти така гаряча* [71] демонструє збереження синтаксичної схеми та молодіжного значення ядра оцінки, без потреби в метафоризації чи дискурсивних доповненнях.

Інша регулярна модель стосується станів залежності та ремісії, де англійський прикметник *clean* функціонує як термінізований маркер утримання від психоактивних речовин. В українському розмовному регістрі існує щонайменше два короткі відповідники, які не потребують пояснень і не

викликають медикалізованих асоціацій. Фраза *I've been clean* – *Я чиста (твереза)* [71] завдяки калькуванню структури зберігає як лаконізм повідомлення, так і часову прив'язку до періоду тривалості, оскільки українське просте теперішнє з предикативом на позначення стану в цьому реєстрі пересічно замінює англійський перфект, не спотворюючи тривалості і не порушуючи інтерпретації стану як відрізка утримання, що триває до моменту мовлення.

Фізіологічні стани втрати контролю природно передаються стислим дієслівним еквівалентом: *I blacked out* – *Я відрубалася* [71]. Така калька зберігає тілесну різкість і короткий ритм вислову, уникаючи стилістично чужих перифраз.

Соціокультурні ярлики на кшталт mass shooter вже функціонують в українському публічному дискурсі, тож калька не створює міжкодової асиметрії. У репліці *Please don't be a mass shooter* – *Тільки не виявись шкільним стрільцем* [71] збережено семантику терміна і прагматику попереджувального жарту.

У сфері інвектив пряме відтворення виправдане, оскільки грубість є частиною комунікативної стратегії персонажів. *Para Fucking whore. Fucking slut.* – *Срана повія. Клята шльондра.* [71] зберігає ступінь образливості й інтенсивності без надмірного пом'якшення.

Директивні вигуки із матірним підсилювачем відтворюються з урахуванням української інтонації, де підсилювач природно переміщується в кінець: *All right, let's fucking go!* – *Ну все, погнали, бля*а!* [71].

Тілоцентричні номінації з інтернет-сленгу як thigh gap і зневажливе cankles створюють додаткову проблему через різний ступінь усталеності відповідників у мові-цілі. Вибір перекладу зі збереженням прямого значення та графічного виділення лапками працює як сигнал маргінальної термінологізації, завдяки чому калька не виглядає самочинним неологізмом і водночас зберігає оцінний характер вислову. У фразі *He liked thigh gaps, hated cankles.* – *Йому подобалися «щілини між стегнами», ненавидів «гоміколитки».* [71] утримано

бінарну протиставну структуру, а негативний афект у другому компоненті зберігається без вимушених описів на кшталт «товсті щиколотки», що було б більш описово, але менш економно і менш стилістично різко.

Сексуальні евфемізми легко калькуються через грубу розмовну конструкцію: *Have you ever been fingered?* – *Тобі колись робили пальцями?* [71]. Аналогічно оцінні ярлики поведінки з *real* (a real bitch) передаються прямими відповідниками: *Plus, Maddy could be a real bitch.* – *А ще Меді часом бувала справжньою сукою.* [71].

Лаконічні репліки-відкидання на кшталт *Bullshit* перекладаються найстабільніше, оскільки українська має низку усталених одиниць того самого регістру. Варіант *Bullshit* – *Фігня собача* [71] репрезентує найближчий за тональністю відповідник, уникає занадто м'якого «нісенітництва», тримає розмовний регістр і грубість денотата. Калька тут фактично мінімальна, лишається лише питання вибору конкретної розмовної формули, що в наведеному випадку розв'язано на користь сильнішого маркера.

Позначення небажаного чоловічого типу у слові *creep* містить суміш зневаги і тривоги, а числівник-прикметник *50-year-old* задає соціальний контекст. Український відповідник із прикметником «стрьомний» іменниковим «тип» зберігає такий самий спектр конотацій і не тягне за собою культурної корекції, тож калька виглядає економною і достовірною. Пара *50-year-old creep* – *50-річний стрьомний тип* [71] витримує й формальну послідовність атрибутивів, і прагматичне навантаження на підозрілість.

Усі розглянуті приклади показують: калька працює там, де існує простий, розмовний і стилістично сумірний український відповідник без потреби в описових розширеннях. Така стратегія допомагає зберегти ритм діалогу, емоційність і впізнаваність сленгового вислову. Саме тому калькування в репліках «Ейфорії» забезпечує прозорість сприйняття і водночас підтримує силу, експресивність і динаміку оригіналу.

3.1.2. Описовий переклад. Описовий переклад у підлітковому драматичному дискурсі не виконує роль декоративного розширення, а функціонує як техніка відновлення прагматичного імпульсу вислову в тих випадках, коли буквально відтворення призвело б до втрати смислових нюансів, прихованого соціокультурного коду або внутрішньої економії сцени. Коли англійський сленг постає у формі згорнутих метафор, культурно маркованих кліше чи внутрішньогрупових сигналів, український відповідник потребує відходу від формальної симетрії. Таке відхилення не є вольовим порушенням, а становить необхідний етап реконструкції імплікацій, відтворення авторського ставлення, уточнення жанрового наміру репліки та збереження двозначності в тій мірі, у якій вона залишається контрольованою для іншої мовної аудиторії. Саме це «пояснювальне розмикання» і відповідає професійному розумінню описового перекладу, у межах якого ключове завдання полягає у відтворенні комунікативного ефекту, а не граматичної структури вислову. У матеріалі серіалу «Ейфорія» така стратегія виявляється ефективною насамперед у трьох сегментах: у сфері наркотичного жаргону з брендовими номінаціями та внутрішніми кодами, у зоні сексуально-агресивних метафор із високим ступенем непристойності, а також у тілесно-медичних алюзіях, що тяжіють до гротеску. Кожен із цих сегментів моделює власний набір перекладацьких рішень – від експлікації прихованого денотата до модулювання реєстру або компенсації втрачених елементів іншими засобами.

У сфері насильницьких метафор, де агресія виражена короткими ударними одиницями, буквальна передача часто втрачає динаміку або звучить стилістично неприродно. Описовий переклад у таких випадках фокусує увагу не на механіці дії, а на її соціально-прагматичному ефекті, добудовуючи ті компоненти, які для українського мовця є необхідними для зрозумілого відтворення емоційної напруги. Репліка *fantasized about punching Nate* – *мріяла зарядити Нейту в табло* [71] демонструє цю логіку: описова формула «зарядити в табло» природно відтворює агресивний намір, зберігаючи як грубість, так і молодіжну гіперболу, властиві оригінальному вислову.

Наркожаргон створює інший тип перекладацьких ризиків. За англійськими аббревіатурами стоять як брендові назви фармпрепаратів, так і внутрішньогрупові шифри, які водночас виконують функцію згуртування «своїх» та приховування денотативного змісту від стороннього слухача. Механічна калька таких одиниць позбавляє репліку ідентифікаційного потенціалу, оскільки український глядач не завжди розпізнає приховану назву. У цьому випадку описовий переклад зберігає жаргонний елемент як культурний індекс, але додає коротку експлікацію в дужках, не ускладнюючи ритму сцени. Це добре видно у варіанті *Yo, I just need some OCs and some socks.* – *Мені треба трохи «окси» (OxyContin) і сухі шкарпетки* [71], де українська форма утримує і жаргонність, і мінімально необхідне пояснення. Аналогічним чином працює *And some Xannies.* – *І кілька «ксані» (таблеток ксанаксу)* [71], де пояснювальний компонент забезпечує ясність, не порушуючи компактності репліки.

У висловах, пов'язаних із загрозою чи кримінальною поведінкою, описовий переклад переорієнтовує фокус з внутрішнього жаргону на пресупозиції ситуації, які для українського реципієнта потребують більшої експлікації. Конструкція *These dudes ain't fucking around* у дослівній формі втратила б ту залякувальну інтонацію, яка є ключовою для оригіналу. Описовий варіант *З цими типами краще не жартувати – вони небезпечні* [71] озвучує результат і дає реципієнтові однозначний інтерпретаційний вектор. Подібна логіка діє і в реченні *one to ensure that no one fucked with his shit – щоб ніхто не лазив у його сраному барахлі* [71] адаптоване до українських звичних моделей позначення забороненого втручання.

Сексуально-агресивна образність англійської мови часто ґрунтується на метафоризованій механічності акту, що у своїй гіперболізації виконує функцію домінантного жесту. Українська система не завжди має прямі еквіваленти, тому описовий переклад спрямований на посилення дії без переходу до надмірної непристойності. Репліка *...and then his dad would fuck the shit out of some...* – *...а потім батя жорстко мав би якусь...* [71] зберігає насильницький імпульс і

недомовленість, необхідні для narrativальної рамки. Аналогічним способом компенсується культурна специфіка ідіоми *ride shotgun* у варіанті *You'd probably have to ride in the backseat because his nuts would ride shotgun*. – Але ти б через його хворобу все одно мала б їздити на задньому сидінні [71], де втрата гри слів заміщується причинно-наслідковим поясненням.

Поведінкові директиви у підлітковому дискурсі виконують роль інструкцій до негайної дії, тому відтворення їхнього прагматичного навантаження важливіше за калькування структури. Вислів *be cool – сиди тихо й не висовуйся* [71] репрезентує поведінкову модель, а не характеристику особистісної якості, і саме тому точніше передає комунікативний намір. Подібним чином *body shame me – знущаються з мене через вагу* [71] робить явною причинну основу дискримінації, яка в англійському складнику *body* залишається імпліцитною.

У межах медичного та квазімедичного гротеску описовий переклад слугує засобом поєднання точності номінації з емоційно забарвленою розмовністю. Порівняння *Do you really want to see a guy with elephantiasis of the nuts?* – Реально хочеш побачити чоловіка з еліфантіазом тєстікул? [71] демонструє, як вибір «тєстікул» зберігає баланс між медичністю і грубуватим натяком. В цьому ж полі знаходиться адаптація метафоричного *locked in a vasapcu – сидиш на ланцюгу* [71], де передано ситуаційну безвихідь у формі, органічній для української картини світу.

Окрему перекладацьку проблему становлять випадки, у яких англійський суфіксальний маркер на кшталт *gare-u* не має морфологічного відповідника в українській. У сфері стислої сексуальної жаргонності *Smashed some dude – переспала з якимось типом* [71] відтворює соціальну індиферентність оригіналу, уникаючи прямої кальки англійської механічної метафори, яка не є усталеною в українській.

Узагальнюючи наведені приклади, можна стверджувати, що описовий переклад у підлітковому драматичному середовищі виконує функцію відтворення прихованих пресупозицій і культурних знаків, забезпечуючи

прагматичну дієвість репліки в новій мовній реальності. Стратегія спрямована на підтримання ритму сцени, передачу емоційної напруги, збереження комічних, загрозливих чи інтимних відтінків, а також на компенсацію культурних лакун. Такий переклад не роз'яснює жарт, а дозволяє йому спрацювати; не дублює буквальність, а передає ефект; не замінює стиль, а адаптує його до можливостей цільової мови. Саме тому описовий переклад постає одним із ключових інструментів відтворення драматургійної функції сленгових і культурно маркованих реплік у серіалах на кшталт «Ейфорії», де точність ефекту часто є важливішою, ніж точність форми.

3.1.3. Підбір еквівалента. У межах добору еквівалента основним завданням перекладача є не калькування формальних ознак вислову, а відтворення його комунікативної функції, соціальної ролі та емоційної сили в конкретній сцені. Вульгаризми, розмовні підсилювачі, фразеологічні кліше, молодіжні маркери солідарності та дистанціювання у серіалі «Ейфорія» виконують роль швидких перемикачів реєстру, тому буквальне наслідування англійської поверхневої форми часто руйнує прагматичний ефект оригіналу. У професійному розумінні еквівалентність спирається на відповідність прагматичну, на звичні ресурси українського просторіччя, сленгу та лайливих евфемізмів, а також на ритміко-інтонаційну організацію репліки. Коли англійська одиниця фокусує увагу не на денотативному змісті, а на позиції мовця чи температурі конфлікту, переклад має виносити саме ці елементи на перший план, навіть якщо це потребує відмови від буквальних відповідників. Відтак аналіз добору еквівалентів у наведених прикладах концентрується на трьох ключових параметрах: відповідності реєстру та соціального смаку лексики, збереженні інтонаційної швидкості й ударності, а також відтворенні комічних і гротескних зсувів, що надають репліці потрібної експресивної ваги.

Вислови з нецензурними підсилювачами потребують розрізнення випадків, коли лайка виступає змістовим ядром, і тих, де вона виконує роль ритмічного маркера. В англійських діалогах «shit» та «fuck» нерідко слугують

дискурсивними склеювачами, які утримують емоційний ритм. Їхнє пряме відтворення в українській із такою самою частотою звучало б надмірно агресивно, тому еквівалентність забезпечується підбором природних для українського просторіччя вигуків та інтер'єктивів. У репліці *So, explain this shit to me. – Поясни мені цю хрінь, люба* [71] поєднано лексему «хрінь», що передає зневажене ставлення до предмета, із звертанням «люба», яке відтворює покровительський тон оригіналу, переданий англійською здебільшого інтонаційно. У *Holy shit – Бляха!* [71] англійський табуйований іменник заміщено легітимним молодіжним вигуком, який швидко передає ефект шоку. *Shit. – Тупо ЛОЛ* [71] переклад відходить від лайки і обирає реакційний інтернет-жаргон, що точніше відповідає іронічній позиції персонажа в конкретній сцені. *I'm just fucking exhausted. – Я просто, бляха, втомилася* [71] обценний прислівник трансформовано у вставний вигук, аби уникнути надмірної ваги на присудку й забезпечити природність української фрази. *It's pretty fucked up. – Жесть якась* [71] використано універсальний молодіжний маркер загальної негативної оцінки. Для передавання побутового вагання *Shit, I don't know. – Та я блін не знаю* [71] еквівалент навмисно пом'якшено, оскільки ситуація не вимагає максимальної грубості.

У сфері стійких розмовних фразем домінує стратегія використання усталених українських пар. Так, *Keep your mouth shut – Тримай язика за зубами* [71] відтворено прямою ідіомою, а *My phone died – Сів телефон* [71] адаптовано через звичне локальне позначення технічного стану. Іншу функцію має репліка *run-for-your-fucking-life terrifying – Вали звідти нафіг!* [71], де опис страху трансформовано в імперативну вказівку, що відповідає ритму сцени. У фразі *she was the one in control – але рулила всім вона* [71] пасивну конструкцію замінено активною, використавши розмовне «рулила», яке природно моделює владність.

У межах молодіжного сленгу функцію еквівалента виконують як жаргонні вигуки, так і скорочені формули. *A good ES 7.5 Vicodin? Fuck. – Вікодин ES 7.5? Ух, мамо.* [71] марка препарату збережена буквально, а вигук

адаптований під локальну інтонацію. У реченні *I don't know, bro.* – Чувак, ХЗ [71] звертання «bro» замінено природним «чувак», а скорочення «ХЗ» передає ставлення мовця через формальну недбалість. *I don't give a fuck.* – Не гребу [71] непристойний компонент замінено менш агресивним просторічним відповідником, що відтворює байдужість без надмірної грубості.

Ігрові ідентифікації, інтертекстуальні жарти та культурні коди також потребують адаптації. У питанні *What the fuck is this, Mission Impossible?* – Ти що, блін, Том Круз з «Місії»? [71] фокус зміщено з назви франшизи на впізнавану постать актора, що полегшує рецепцію. У реченні *She came in yesterday lookin' all Sailor Moon and shit.* – Учора прунерлася. Вся така Сейлор Мун офігевши [71] збережено ім'я референса і додано український оцінний маркер, який відтворює зневажливий присмак оригіналу. *Word? That's what's up.* – Не звиздиш? Оце тема [71] скепсис і схвалення передано виразно українськими жаргонізмами.

Питання соціального статусу, приниження та маскулінного домінування також моделюються через локальні відповідники. Для *I thought your ass was dead.* – Я думав, ти відкинулась [71] використано кримінально-побутовий евфемізм «відкинулась». У *I thought you had Asperger's till I realized you're just a prick.* – Я думала, що ти Аспергер, а ти тупо ландух [71] образу зміщено з медичного поля на соціальну тупість, щоб уникнути прямої стигматизації. *Fezco don't spot nobody.* – Феско в борг не видає [71] демонструє адаптацію фінансового жаргону за моделлю української розмовної норми.

У сфері грубих дражнілок та оцінних ярликів англійські формули замінюються функційними відповідниками: *smart ass* – розумник-підколювач [71], *loser* – лузер [71], *dick* – мудак [71]. Ці відповідники зберігають соціальну валентність та експресивний потенціал.

Далі спостерігається широкий спектр інвектив сексуального характеру та реплік, що регламентують поведінку у міжособистісних конфліктах. *Please, Kat, remind me again how many guys you've fucked?* – Іскільки ти вже дала, Кем? [71] відтворює цинізм і ритмічну компактність оригіналу. У реченні *And, um, oh, yeah, cat-fishing, that don't count.* – Не рахуючи переписок в інеті [71] термін

«catfishing» замінено сутнісним описом, відповідним до сприйняття підліткової аудиторії. *Dad, stop being a pervert!* – *Тато, вийди нахрін* [71] передає не діагноз, а комунікативну дію – вигнання із простору. У конструкції *I had no intention of staying clean.* – *Я не збиралася залишатися у зав'язці* [71] використано українську жаргонну метафору залежності.

Подальші приклади репрезентують сталі стратегії: вилучення непотрібної буквальності (*Фізична культура – це хрін* [71]; *Це найтупіше, що ти колись робила* [71]); використання природних евфемізмів (*I gotta take a leak first.* – *Я до цього хочу відлити* [71]); підсилення інвективи в рамках соціальної норми серіалу (*I'm 17, you fucking creep.* – *Мені сімнадцять, виродок ти сраний* [71]); відповідність ступеню байдужості (*I don't give a fuck.* – *Та мені насрати* [71]); адаптація молодіжного сленгу (*But this shit is fucking lit.* – *Від цієї срани реально штирить* [71]); автонімна самоіронія (*Yeah, I'm a fucking savage.* – *Та я, бляха, дикунка* [71]); компресія інвективної інтонації (*...but drugs are kinda cool.* – *...але наркота – це круто* [71]).

У звертаннях та умовних маркерах близькості англійська система замінюється українськими формулами контакту: *Hey, yo, what's up, B?* – *Привіт, красуне* [71]; *What's up, Nate!* – *Як воно, Нейт?* [71]. У конструкціях відмови від допомоги або дистанціювання збережено двоходовість: *I can't help you right now. You gotta go.* – *Я зараз не можу. Ти маєш піти* [71]. В інших випадках використано потенціал української фразеології: *That girl's gonna be the death of me.* – *Вона мене в могилу зведе* [71].

У маркуванні статі та тілесності використано делікатні, але точні відповідники: *Chicks cannot hold their smoke.* – *Ці крихітки просто не вміють курити* [71]; *The only person I told was my shrink.* – *Я розповідала про це лише своєму психоаналітику* [71]. Короткі вигуки роздратування адаптовано з урахуванням ритму сцени (*Shit.* – *Дідько* [71]). У технічних репліках забезпечено інформаційну ясність (*Option 2: synthetic urine.* – *Другий варіант: штучна сеча* [71]).

У більшості пар можна виділити кілька одночасних стратегій: варіювання ступеня грубості, зміна синтаксичної позиції підсилювача, заміщення англійського ідіоматичного повтору коротким українським жестом, коригування звертання відповідно до локальної норми, «перекодування» мемного елемента у зрозумілу локальну одиницю. Вітальні формули навмисно очищено від американських міських вокативів, оскільки в українському дискурсі вони не підсилюють прагматичний ефект. Репліки з лайкою переорієнтовано на вставні вигуки, що дозволяє зберегти природний інтонаційний малюнок. Маркери спільноти моделюються короткими, високочастотними формулами на кшталт «чувак», «ХЗ», «як воно», «забий».

У прикладах сексуально забарвленої агресії та приниження збережено експресивність, але уникнуто надмірного шоку: *Yo, so, Cassie's a whore. Fact.* – *Ця Кессі хвойда. Факт* [71]; *This bitch is gonna get fucked up!* – *Цю сучку зараз конкретно відмутузять!* [71]. У жіночих взаємовзаємних оцінках передано внутрішньогруповий осуд без книжної термінології: *Jules had gotten a little slutty.* – *Джулс стала трохи шльондрою* [71]. У загальних характеристиках нестабільності використано розмовний психіатричний жаргон: *they're all just fucked up* – *вони всі поїхані* [71]. Короткі діагнози персонажів також адаптовано з урахуванням розмовного реєстру: *You're fucking crazy.* – *Ти клято божевільна* [71].

Швидкі команди, інтер'єктиви та короткі реакції збережено з урахуванням ритму сцени: *hurry the fuck up* – *Давай швидше, блін* [71]; *run-for-your-fucking-life terrifying* – *Вали звідти нафіг!* [71]; *pissed me off* – *вибісив мене* [71]. Відтворено й контактні формули та квазідомашні звертання (*'Sup, Cass?* – *Як воно, Кес?* [71]; *I got you, whatever you need.* – *Піджену все, що треба* [71]; *Whatcha doin'?* – *Що робиш?* [71]). У реченні *You and I are gonna take a little trip to the land of shame, bro.* – *Зараз відвідаємо край вічного сорому, бро* [71] адаптовано метафоричний образ. У фразі *don't jinx it* – *не наврочити* [71] використано традиційний український архаїзм, який коректно виконує прагматичну роль застереження.

Фінальні приклади демонструють, як переклад серіальних сленгізмів транслює соціальні ролі, санкції, дозволи й заборони через лаконічні маркери: loser – лузер, dick – мудак, whore – хвойда, creeper – виродок, а також через прямі імперативи на кшталт «вийди», «вгамуйся», «ти маєш піти». Ефективність еквівалентів визначається не семантичною точністю, а здатністю забезпечити той самий прагматичний ефект, що й оригінальний вислів. Коли переклад відтворює семантичне ядро та одночасно забезпечує ідентичний емоційний вплив у сцені, репліка звучить як органічна частина українського тексту, а не як граматична реконструкція іншомовного оригіналу. Саме це і становить ключовий критерій успішності добору еквівалента в межах драматургії серіалу «Ейфорія».

3.1.4. Транскрипція. Транскрипція в матеріалі «Ейфорії» діє як механізм перенесення форми у зону приймаючої мови з мінімальним втручанням у семантичне ядро, але з неминучими дрібними підлаштуваннями графіки, морфології та просодії, які забезпечують природне вживання у цільовому розмовному реєстрі. На відміну від калькування, що розкладає складники і збирає їх у новий лексичний ланцюжок, і на відміну від описового способу, що підмінює чужомовний знак розгорнутим тлумаченням, транскрипція спирається на акустичний та візуальний образ одиниці, переносячи його в українську графіку й водночас підв'язуючи до наявних словотворчих схем. У цьому сенсі вона особливо продуктивна для власних назв, інтер'єктів, брендових імен, а також для інтернетних скорочень, що вже поводяться як номінативи всередині англomовного дискурсу. Сама серіальна мова, густо насичена маркерами молодіжного і мережевого спілкування, підштовхує до такого рішення, оскільки саме форма нерідко і є носієм соціального ефекту, а зміна форми позбавила б репліку ідентифікаційного відтінку. Водночас транскрипція у «Ейфорії» рідко буває абсолютно «механічною» у шкільному сенсі, оскільки майже завжди йдеться про прив'язку до української фонетики, підбір

графічного шаблону для сумнівних позицій і часом внутрішню деривацію, що вмонтовує запозичення у рідні парадигми.

Показовим тут є випадок, коли англомовний дієслівний дериват від комерційної назви перетворюється на повноцінне дієслово з українським майбутнім синтетичним формантом. Семантика дії не потребує пояснення, оскільки культурна практика пошуку в мережі через певну платформу давно стала спільним місцем, проте саме словотвірна оболонка сигналізує розмовний і навіть провокативний тон мовця. У сцені, де персонаж відмежовується від небажаного пошукового наміру, переклад утримує брендовий корінь і під'єднує його до української дієвідміни, завдяки чому досягається і впізнаваність, і природність. Характер цієї інтеграції видно у прикладі *I'm not googling child pornography*. – *Я не гуглитиму дитячу порнографію*. [71] із двома важливими спостереженнями. По-перше, збережена саме форма «гугл-» як звукова опора ідентифікує дію без описових обхідних форм. По-друге, вибір майбутнього замість аналітичного тривалого часу підтримує енергетику короткого заперечення, що в англійській задається іншою часовою формою. Отже транскрипція тут не самодостатня, але вона задає ядро, до якого під'єднано рідні граматичні засоби.

Інший тип інтеграції стосується оцінних іменників, що приходять як уже закріплені англіцизми, і в українській молодіжній мові мають продуктивні суфіксальні гнізда жіночого роду. В англійському оригіналі самооцінна формула коротка і прозора, однак саме націлення на жіночого мовця спричинює вибір фемінного словотворчого закінчення, що закріпилося в нашій практиці для позначення соціальних ролей або стереотипних характеристик. Переклад уникає опису на кшталт «невдаха» в нейтральному роді, натомість трансплантує форму з доданням українського фемінного суфікса, і саме це дає потрібну одночасну грубуватість і відвертість самознецінення. У такій рамці природно читається пара *I'm such a loser*. – *Я така лузерка*. [71], де транскрипційний сегмент «лузер-» працює як словотворча база, а «-ка» сигналізує про узгодження з граматичною жіночою формою у материнському

вислові. Це та сама логіка морфологічного осадження запозичення в живий словник, яка забезпечує узгодження родової, числової та синтаксичної поведінки без втрати інтонації.

До тієї ж стратегії належать інтернетно-візуальні одиниці, що позначають жанри або формати приватних зображень. В англійській формі вони давно набули статусу повнозначної лема, а у вітчизняному вжитку ще коливаються між транслітераційними варіантами. З погляду колоїдної живучості в розмовному реєстрі оптимально працює форма з прилаштованим українським закінченням множини, що усуває фрикцію між чужою морфемною будовою і нашими узгодженнями. Саме тому у публічній комунікації все впевненіше осідає варіант *nudes* – *нюдси*. [71]. З графічної перспективи варіант із «с» передає глухий свистячий у позиції, де конкуренція з «з» давала б небажане оглушення або зсув фонотактики, тоді як узгодження в реченні типу «скинь нюдси» демонструє повну граматичну сумісність. Дублетна поява цього елемента у корпусі прикладів лише підкреслює його статус одиниці, що активно розмножується в репліках, у тому числі в жаргонно-інтимному реєстрі, тож транскрипційна стабілізація виглядає виправдано як з боку частотності, так і з боку стилістики.

Фрагмент з брендовими назвами психоактивних препаратів лежить на перетині транскрипції та соціолінгвістичної маркованості. В оригіналі обидві одиниці мають усталені жаргонні варіанти, що виникли в межах англомовної вуличної фармаколексики. Українська практика, попри очевидну етичну делікатність теми, продемонструвала схильність до короткого фонетичного варіанта з лапками як знаком жаргонності без узаконення норми. Такий рух підтверджують форми *And some Xannies*. – *I «ксані»*. [71] і *OCs* – «окси». [71], де спрацьовує два принципи. Перший полягає у стисканні фонетичної оболонки до зручної для вимови форми з редукцією непродуктивних для українського слуху фінальних сполучень. Другий полягає у доданні лапок як маркера субкодової належності одиниці, що дозволяє зберегти неофіційний, півтаємний статус слова і водночас продемонструвати прозорість для адресата.

Морфологічно обидва варіанти легко беруть на себе синтаксичні ролі від додатка до теми речення і дають змогу підтримати розмовний темп без розгортання пояснювальних вставок.

Транскрипція інтер'єктів та звертань у молодіжному реєстрі працює на утримання ритму і відтінків міжособистісної дистанції. Англomовний *Heu* у парі з *yo* утворює двокомпонентний поклик, але в українській стислий темп і знехтувана формальність штовхають до економії одного з компонентів. Тому найчастіше стабілізується один односкладовий вигук, який тримає і ритмічний поштовх, і помірну фамільярність. Цей принцип видно у двох близьких епізодах *Heu, yo – Йо* [71] та *Yo, Maddy. – Йо, Медді.* [71]. Перше рішення редукує англійський диз'юнктивний вступ до одного «йо», зберігаючи аудіальний ефект привертання уваги. Друге фіксує звертання до конкретного адресата з чіткою передачею англійського жіночого імені, де подвоєне *d* відтворюється в кириличній формі з подвоєним приголосним, а закінчення не потребує додаткового відмінювання, оскільки у функції кличного закладено інтонаційний, а не морфологічний сигнал.

Власні назви персонажів масової культури й титули франшиз складають окремий кластер. Тут перекладач між двома полюсами між традиційною локалізацією заголовків і безпосереднім збереженням звукової оболонки. У випадку усталеної української назви доречним є під'єднання до наявної канонічної форми, що живе в публічних медіа, тоді як ім'я актора йде через стандартну транскрипцію з узвичаєним набором відповідників для англійських фонем. Саме цей механізм видно у зв'язці *Mission Impossible / Tom Cruise – «Місія» / Том Круз* [71] у межах репліки з глузливою інтонацією, де культурна цитата спрацьовує як блок означення типової кіношної трюковості. Використання короткого заголовка без слова «нездійснення» не шкодить розпізнаванню, натомість підтримує темпову іронію і дозволяє репліці залишитися шпилькою, а не реєстром прокатної довідки. За аналогічною логікою працює відсилання до попкультурного фантома з дитячих медіа, де найбільш уживана кирилична форма закріплена прецедентними текстами, і

саме вона забезпечує впізнавання без авторських приміток. Так утримується прозора відповідність *Sailor Moon* – *Сейлор Мун* [71], що дозволяє не втручатися в графіку імені, а ритмічний малюнок зберігається цілком.

Усередині тієї ж площини розташований і випадок з іронічним прізвиськом героя з іншого серіалу. Принцип простий і подібний до попередніх назв, проте тональність вислову додає інвективний префіксальний елемент у самому українському реченні. Ім'я при цьому лишається у стабільній транскрипції, бо саме ім'я і є носієм алюзії, тоді як оцінний епітет з'являється у рідній мові й узгоджується з лексичною системою. Конкретно ця динаміка зчитується у *Fuckin' Jordan Catalano* – *Той гробаний Джордан Каталано*. [71]. Таке рішення підтверджує, що транскрипція власної назви не заважає моделювати оцінний шар українськими засобами ілюстративної грубості, де потрібне підсилення для сценічного ефекту.

Не менш показова гойдалка між онімійністю та деонімізацією проступає у випадку імені мультяшного привида. На вході це власна назва, але в конкретній репліці англійський мовець використовує її як прозору кличку для конкретного адресата, підкреслюючи блідість чи соціальну невидимість. Українська репліка підтримує гру, але графічно знижує статус імені до нарицизованої назви маленької літери, що сигналізує про повзучу десемантизацію бренду у напрямку прозорої лайтової образливості. Саме тому рядок *Casper* – *Kacnep* [71] у відриві від контексту розглядається як стандартна транскрипція, а у сценічному сегменті *Casper* – *Kacnep* (*Yo, Casper! You want a ride? Агов, Каснер. Підкинути?*) [71] бачимо як власна назва у звертанні перетікає у загальну кличку в перекладі, причому падіння великої літери кероване стилістичною інтенцією, а не помилкою. Усе це відбувається без руйнування звукової оболонки, і саме це забезпечує впізнаваність джерела алюзії.

Нарешті, транскрипція звертань у поєднанні з власними іменами надає швидкого входу в розмову, де важить не скільки семантичний зміст вигуку, скільки його ритмічний сигнал. Англomовне уо не має потреби у кальці,

оскільки українська молодіжна практика вже давно узаконила «йо» як абсолютно прозорий клік. Додавання власного імені в кличному іноді спричинює дискусію щодо закінчення, проте у випадку англомовних жіночих імен з фінальним голосним вибір графічної передачі з подвоєним приголосним і м'яким фіналом дає найменший опір при сприйнятті. Результат легко побачити у *Yo, Maddy*. – *Йо, Медді*. [71], де транскрипційна форма імені співіснує з коротким криком уваги, а пауза після коми відтворює англійський ритм.

Кожен із наведених сегментів підтверджує просту, але дієву тезу про транскрипцію як спосіб зберегти впізнавану форму там, де вона і є носієм соціального маркера, і водночас не зламати внутрішніх законів цільової системи. У «Ейфорії» таке рішення забезпечує швидкість сприйняття, не вимагаючи від глядача внутрішнього коментаря, і дозволяє репліці працювати так само різко і невимушено, як у джерелі. Саме тому транскрипція тут не виглядає механічним копіюванням зовнішності слова, вона постійно взаємодіє з граматиною і ритмом приймаючої мови, що видно і в технологічному дієслові з брендовою основою, і в оцінних самоназвах, і в попкультурних етикетках, і в мережових номінаціях приватного візуального контенту. У підсумку зберігається не тільки форма, а й комунікативна вага цієї форми, що в підлітковому діалозі часто важливіша за акуратний зміст.

3.2. Аналіз змін експресивності під час перекладу сленгізмів

У межах цього підрозділу важливим видається не стільки перелік технік, скільки простеження самого руху експресії між мовами, адже сленг рідко переноситься як стабільна одиниця. Він змінює кут подачі, темп, зернистість образу та соціальну грубість, залежно від того, які ресурси має мова приймача і які очікування виробляє жанр. У матеріалі «Ейфорії» експресивність коливається між грубою тілесністю та самоіронією, між загрозою і пестощами, між стигматизацією і розрядкою сміхом. Переклад на українську вибудовує власну економіку емоцій, де скорочення чи розширення фрази, вибір локальної формули або зсув метафори забезпечують той самий драматургійний ефект, що

й в оригіналі, але через інші лінгвістичні інструменти. Далі йдеться про те, як саме змінюється інтенсивність, фактура і напрямок експресії під час переносу, і як це перевіряється точковими прикладами.

Передовсім слід зважати на випадки, коли англійський матеріал створює ефект за рахунок прямих обценно-оцінних ядер, тоді як українська варіативно підлаштовує ступінь жорсткості. Там, де англійське речення працює засобом різкого стигматизування, український відповідник часто або зберігає градус без послаблень, або, навпаки, вдається до соціально розпізнаваної лайливої лексики, яка в нашій комунікативній практиці звучить природніше, ніж кальковані еквіваленти. Саме так вибудовується момент прямої агресії, у якому названа жертвою особа опиняється в полі насильницького наміру. У короткому інвективному попередженні інтенсивність виведена на максимум, а українська репліка, на відміну від інколи більш метафоричного англійського варіанту, одразу ж перекидає ілокутивну силу в площину фізичного покарання, що помітно в парі *This bitch is gonna get fucked up!* – *Цю сучку зараз конкретно відмутузять!* [71]. Жорсткість не знижується, але природа образи змінюється: англійська грає на грубості дієслова і тавра *bitch*, українська повертає удар крізь дієслово з побутового лексикону відмутузять, яке забезпечує живий, сценічно переконливий «звук» насильства. Подібна логіка діє у портретному приниженні через сексуалізований ярлик, де англійська кладе простий *slur*, а українська віддзеркалює його семантичне поле лематизованим відповідником із нашого жаргону, і це відчутно в *Yo, so, Cassie's a whore. Fact.* – *Ця Кессі хвойда. Факт* [71]. У наведених парах експресія не втрачається, але характер удару стає іншим: менше оголеної непристойності, більше впізнаваного вуличного суржико-просторіччя, що по-своєму гостріше, бо стикується з живим мовним досвідом аудиторії.

Суттєві зрушення експресивності спостерігаємо там, де оригінал тримається на підсилювачах, які працюють в англійській як універсальні «педалі» для будь-якого висловлення. Українська не завжди потребує симетричного відтворення, натомість шукає власні ритмічні та мелодійні

компенсатори, наприклад, вставні вигуки, розмовні частки, маркери вуличної оцінки, що ощадно прилаштовують енергію репліки. Так у неконкретній, але дуже емоційній реакції на чинись поведінку англійське *they're wild* виводить об'єкт за межі норми, тоді як українська переадресовує оцінку на явище «жесть», поєднане з додатковим маркером тупо, який фіксує розкутість і грубість реєстру, як у *They're wild, yo. – Вона тупо жесть* [71]. Інтенсивність не падає, але кристалізується у локальну емблему, що спрацьовує швидше й «гучніше» для цільової аудиторії. Коли ж англійський текст підкочує до кульмінації через панічний опис, українська вирішує сцену конкретним руховим наказом, уникаючи описової громіздкості, як у *run-for-your-fucking-life terrifying – Вали звідти нафіг!* [71]. Експресія зміщується від стану до дії, але саме завдяки цьому не розсіюється, а прибуває адресату як практична інструкція в небезпечній ситуації.

Дещо інша модель проявляється у фрагментах, де англійська знадто лаконична й уміщує кілька шарів у два слова, тоді як українська задля ясності та ритму діалогу вводить невеличку раціоналізацію. Компресія *half a clue* у природному середовищі реакції звучить як іронічний самодокір, але українська, аби не загубити іронічне ядро, переформатовує його в зменшене «крихітне уявлення», а підсилювач знімає «стерильність» фрази, як у *...or half a fucking clue. – ...або хоч кляте крихітне уявлення.* [71]. Експресивний ефект модернізується: замість абстрактної міри знання чується дуже конкретна глузлива репліка. Подібний прийом працює для реплік, де оригінал пропонує недомовлену загрозу. Замість дослівної схеми *Ukrainian* варіант додає мотиваційне пояснення, яке знімає культурний «шум», як у *These dudes ain't fucking around. – З цими типами краще не жартувати – вони небезпечні.* [71]. Порівняно з оригіналом тут інтенсивність дещо впорядкована: не просто «не жартують», а «небезпечно». Це ледь помітне розгортання посилює прагматичну ясність сцени, і водночас не розм'якшує ворожий спектр.

Показовою є група формул контактного мовлення, у яких експресивність не лише зберігається, а й набуває притаманної українській короткофразності.

Соціальний клей діалогу в англійській часто тримається на нейтральній лексемі з фатичною функцією, однак українська молодіжна розмова переважно воліє виразніші «сигнали» з жаргону або скорочених форм, тож перекладач не калькує, а добирає локальні звичні одиниці. Вітальний сусідський тон, зав'язаний на ритмі «йо», виглядає органічно саме тоді, коли іменне звертання починає репліку і підсумовується простим жестом пропозиції, як у *Yo, Casper! You want a ride? – Агов, Каспер. Підкинути?* [71]. Експресія тут не в агресії, а в рухливості й певній хуліганській відкритості, що і передано за допомогою короткого дієслова з розмовної сфери «підкинути». Подібного сорту соціальний маркер стосується і дружньої готовності до допомоги, де англійське *I got you* звучало б у буквальному перекладі неприродно, тоді як *I got you, whatever you need.* – *Піджену все, що треба.* [71] містить і запевнення, і ледь помітний натяк на «вуличну компетентність», не знижуючи доброзичливості.

Однією з найтонших ділянок є поле медикалізованих тем, де експресивний фон утворюється поєднанням страху, сорому і побутової грубості. Тут українська стратегія балансує між максимально ясними назвами і цілком розмовними відповідниками, які інакше зменшують драматизм сцени. Ідеться про те, що замість клінічної точності, яка віддаляє, обирається форма, яку природно вимовив би підліток, навіть якщо вона не відповідає медичній нормі. Риторичний докір про контроль над собою не заходить у порожні мотиваційні кліше, натомість лягає у відверто роздратоване переливання провини, як у *You just had to have fucking confidence.* – *Треба було просто мати гробану впевненість.* [71]. Усне риштування відтворюється згорткою, що тримає і напругу, і простоту, і вульгарний підсилювач, який у нашій розмовній практиці не видається штучним. У репліках, де йдеться про небезпечний вчинок, переклад рішуче відмовляється від евфемізму й обирає розмовне, навіть брутальне позначення «херня», як у *Don't do that shit again.* – *Не роби цю херню ще раз.* [71], тож експресія не тільки не ослаблена, але й відчутно заземлена. Питання про поточний стан наркотичного сп'яніння в англійській часто звучить майже як контрольний тест, у нас же доречна коротка жива формула *Are you*

stoned right now? – Ти зараз вмазана? [71], яка замінює стилістично нейтральне словосполучення на лексему з високим розпізнаванням у молодіжному мовленні, а отже дає той самий «тут-і-зараз» ефект.

Коли сцена вимагає різкої конфронтації, український варіант здебільшого не приховує гостроти, але виводить її з перспективи адресата. Показовим є звернення із засудженням і підбурюванням до приниження партнерки, де англійський текст свідомо перебільшує. Переклад, не пом'якшуючи, передає енергію в наказовій формі й додає дієслово, яке посилює агресію коротким різким складом, як у *You want my advice? You fuck her like the whore she is. – Дам тобі пораду: трахни її як шльондру і злий її нахрін.* [71]. Експресія тут інакше розміщена: вона не лише в густоті лайки, а в стислості синтаксису, що пришвидшує монтаж репліки. Інший тип конфронтації пов'язаний з миттєвим відмежуванням від запропонованої практики чи оцінки. Англійський варіант заграє з риторичною структурою питання, український перетворює його на емоційний віддих із «біса», що у нашому мовному просторі ближче до індивідуальної реакції, як у *Why the fuck would I like that? – Якого біса мені має таке заходити?* [71]. Унаслідок цього експресія стає менш загальною і більш внутрішньою, що візуально й аудіально працює на екран.

Майже протилежний випадок – коли вихідний текст розгортає емоцію через описову образність, а переклад «змикає» її в коротку імперативну інструкцію або розмовний мем. Такий механізм характерний для емоцій зі знаком мінус, на кшталт сорому чи відчуття соціальної небезпеки. Англійське звертання до уявної території сорому звучить ігрово, однак українська звужує образ до зрозумілого мотиву подорожі й робить тон легшим, залишаючи інтенцію незмінною, як у *You and I are gonna take a little trip to the land of shame, bro. – Зараз відвідаємо край вічного сорому, бро.* [71]. Подібно працює і просити не накликати лиха, де замість модної англомовної формули з *jinx* з'являється давній, але для нашої культури живий фольклорний маркер, унаслідок чого експресія «вкорінюється» і набуває підтексту забобонної обережності, що виразно чути у *don't jinx it – не наврочити* [71]. У таких

переміщеннях експресія не лише зберігається, вона отримує надбудову з культурного фонду, тому репліка набуває додаткової ваги.

Ще одна примітна траєкторія – іронічна розрядка. Англомовні формули часто користуються універсальними маркерами зниження драматизму. Українська розмовна модель охоче підхоплює цей рух, але обирає власні клапани тиску. Так із загальної байдужості на кшталт *Whatever* формується виразне українське «Та пофіг», що завдяки частці та короткості вибухає саме тим жестом відсторонення, який потрібен сцені, як у *Whatever – Ta nofig*. [71]. Пряме стигматизування поведінкового патерна чужого суб'єкта також скидає напругу не моралізаторством, а стриманим, але образливим традиціоналізмом, який не потребує пояснень в молодіжній культурі, як у *Mom, stop being retarded*. – *Мамо, перестань бути дауном*. [71]. Тут експресивність змінюється векторально: з політкоректної рамки вона переїжджає у простір «жорсткої нормальності», де шок для глядача замінено на правдоподібність персонажа.

У сфері конотацій, пов'язаних із любовно-сексуальною поведінкою, переклад направляє експресію, зберігаючи баланс між дитячою метафориною і дорослою іронією. Англійська формула *smitten like a kitten* грає на римі та звукописі, тоді як українська прибирає формальну ігровість і лишає зрозумілий семантичний «сигнал» емоційної переповненості, як у *smitten like a kitten – no вуха закохана*. [71]. Експресія стає менш грайливою, але більш щирою на слух. Інший кінець спектру – повчальне бурчання на сексуалізацію будь-якої взаємодії, де англійський текст використовує риторичне питання з обвинувачувальною інтонацією, а український обмінює його на коротке запитання без риторичного пафосу, яке зберігає і докір, і буденність, як у *Why you got to make everything so sexual? – Чого ти все сексуалізуєш?* [71]. Тут експресія не підвищується і не зменшується, а стає прозорішою.

Інколи зміна експресії вибудовується внаслідок необхідності «розкодувати» жаргон до межі зрозумілості, щоб глядач не загубився в щільності кодів. У таких випадках українська мова охоче підставляє власні «ключі», і вони нерідко ведуть до чіткішого поведінкового висновку, а не до

самоцінної грубості. Коли оригінал залишає розмитий сигнал небезпеки, український варіант формулює норму поведінки, як у *be cool*. – *сиди тихо й не висовуйся*. [71], а коли йдеться про порушення приватних кордонів, формулювання «залізла в смс-ки» миттєво встановлює правопорушення і його масштаб, як у *I went through Nate's phone*. – *Я залізла в Нейтові смс-ки*. [71]. В обох випадках експресивність зсувається з багатозначного натяку до вказівки або зізнання, що додає драматичного імпульсу сцені.

Експресивні ефекти в діалогах «Ейфорії» великою мірою залежать від темпу. Цей темп відтворюється в українському перекладі через серії коротких спалахів, де кожна репліка має зручний для акторської гри підхват. Команди типу поспішити або відступити не відлякують надлишковою різкістю, а дають саме той «легальний» суржик, з яким працює молодіжний простір, як у *hurry the fuck up* – *Давай швидше, блін*. [71]. Констатації психічної розбалансованості в побутовому ключі тримають тональність презирства, але не перетворюються на діагнози, як у *Yo, straight up? The chick's crazy*. – *Йо, по-чесному? Та дівка кукухою їде*. [71], де український варіант попадає у слухову звичку і зберігає напівжартівливий гнів.

Не менш показова зона – мінімалістичні інтер'єкції та короткі оцінки, через які проходить значна частина емоційної роботи діалогу. Оригінальні короткі слова або вигуки можуть мати величезну амплітуду, однак в українській ця амплітуда часто розкривається завдяки правильному добору локальної одиниці. Слова «по-чесному» чи «без базару» не просто коди, а маленькі трампліни, що підхоплюють висловлювання і штовхають його далі, тому *straight up*. – *без базару*. [71] не звужує, а навпаки концентрує експресію. Те саме видно у випадках, де фраза зводиться до фамільярного запитання чи банальної цікавості, однак у фактурі молодіжного говору воно тягне «соціальний клей», як у *Whatcha doin'?* – *Що робиш?* [71]. Тут експресивність низька, але вона необхідна для зв'язності сцени, а українська реалізація звучить саме так, як вимовляють це в поточному міському просторі.

Окремим рядком йдуть ситуації, де за експресією ховається динаміка сором-контроль і ревності, і де нерідко ефективнішими виявляються не грубі експліцитні ярлики, а підкручені в бік глузливої «впевненості» формули. Так, репліка про потрібність упевненості у власній привабливості або домінуванні діє не як психологічна порада, а як іронічне дорікання, яке піднімає ставки, і переклад, що впорався з цим рухом, робить сцену щільнішою, як у *You just had to have fucking confidence*. – *Треба було просто мати гробану впевненість*. [71]. Вислів про ревізію чужого телефону знімає наслідок моралі і дає простий факт втручання, а, отже, збільшує емоційну температуру, як у *I went through Nate's phone*. – *Я залізла в Нейтові смс-ки*. [71]. В обох прикладах експресія піднімається не за рахунок лайки, а за рахунок зменшення дистанції між мовцем і дією, що, власне, і вимагає сцена.

Так, експресивність при перенесенні сленгу з англійської на українську в аналізованих фрагментах рідко лишається в тій самій формі. Вона або змінює свій тип, або перерозподіляє вагу між лексикою і синтаксисом, або переорієнтовує удар з опису на вчинок. Там, де англійська будує напругу серією підсилювачів, українська надає короткий імператив чи відомий мем і тим досягає швидшого впливу на адресата. Усюди, де відбувається зсув, він виправданий сценічно і прагматично, а отже не стільки віддаляє від оригіналу, скільки налаштовує його на ті частоти, якими користується український глядач.

ВИСНОВКИ

Опрацювання теоретичних засад дозволило уточнити робоче визначення сленгу як маркера групової належності з виразною прагматичною настановою, відмежованого від просторіччя та професіоналізмів за параметрами соціальної обмеженості, інтенсивності емоційної реакції та швидкості оновлення. Показано, що функції сленгу у сучасному дискурсі виходять за рамки суто номінативних і стилістичних: разом із маскулінізованими моделями змагання, практиками самоіронії, жестами агресії та солідаризації вони організують соціальну сцену висловлювання і коригують баланс влади між комунікантами. Для аудіовізуального тексту важливим виявився зв'язок між лексичною формою і кінематографічними параметрами (ритм монтажу, паузи, мікрореакції акторів), що змінює вагу окремих слів і переносить частину експресивності на інтонаційний і ситуаційний рівні. Теоретичний огляд підтвердив продуктивність поділу функцій сленгізмів на образливі, ідентифікаційні, ігрові, евфемістичні та компенсаторні, що уможливило подальше чітке картографування перекладацьких рішень.

Систематизація способів перекладу показала, що калькування, описовий переклад, підбір локального еквівалента та транскрипція не є взаємовиключними, а працюють як взаємодоповнювані інструменти з різними ризиками втрат. Для аудіовізуального перекладу релевантними виявилися параметри оцінювання, які зазвичай випадають із суто лінгвістичних таксономій: довжина субтитра та обмеження читабельності, синхрон із артикуляцією, відповідність реєстру сцени, етична прийнятність нецензурної лексики, стабільність або крихкість одиниці в українському мовному просторі. Уточнено, що калька доречна за прозорої образності та при наявності в українській мові готових реєстрових відповідників; описова підстановка спрацьовує, коли денотативне ядро зрозуміле, а культурна довідка потрібна для відтворення прагматики; транскрипція необхідна, якщо власні назви або маркери попкультури виконують ідентифікаційну функцію; локальний еквівалент доцільний для перенесення сили емоційного удару, коли буквальне

рішення знижує ефект. У підсумку сформовано практичну рамку вибору, яка знімає опозицію «буквальність – вільність» і переводить питання у площину керованих компромісів між змістом, силою вислову та нормами цільової мови.

Емпіричний аналіз матеріалу «Ейфорії» підтвердив, що кожна стратегія має зону оптимальної роботи, визначену сценічною прагматикою. Калькування показало стабільні результати для коротких формул агресії, самознецінення та афекту з прозорою образністю, тоді як описові розгортання забезпечували розуміння специфічних субкультурних кодів (наркожаргон, тілесні меми, онлайн-практики) без надмірної енциклопедичності. Добір українських еквівалентів виявився найдієвішим у передачі низового розмовного реєстру, коли потрібні не стільки семантичні відповідники, скільки «ударна сила» репліки, її темп і інтонаційний характер; саме ця стратегія зменшувала розрив між реалістичною розмовною українською і стилістично неповороткими буквальними кальками. Транскрипція, застосована до імен, брендів, медіапосилань і меметичних формул, дозволила зберегти культурну прив'язку й водночас відмежувати власні назви від смислових сленгізмів, що унеможлиблює зміщення референтів. Сукупно це засвідчило інструментальну доцільність багатоканальної моделі, де вибір прийому впливає з функції вислову у сцені.

Порівняння емоційного ефекту в оригіналі та українському перекладі виявило чотири типи зсувів експресивності. По-перше, підсилення виникало тоді, коли український відповідник має більш жорстку конотацію або коротшу ударну форму; це сприяло динаміці конфліктних сцен, але потребує редакторського контролю, щоб не перетнути межу стилістичної адекватності. По-друге, послаблення фіксувалося у випадках культурно чутливих лексем із високим ступенем стигматизації, де переклад свідомо опускав градус заради етичної доречності або нормативних обмежень трансляції; такі рішення компенсувалися інтонацією чи суміжними вербальними маркерами. По-третє, нейтралізація працювала як інструмент вирівнювання реєстру для «фонового» сленгу, який не несе сюжетної функції, що запобігало перенавантаженню

субтитрів. По-четверте, перерозподіл експресивності спостерігався тоді, коли частина ефекту переносилася з лексики на синтаксис, ритм і паузи, дозволяючи втримати сценічний настрій без буквального дублювання сили нецензурної лексики. Важливо, що ці типи зсувів не є наслідком «помилки перекладу», а радше свідомою адаптацією до норм цільової мови й технічних обмежень аудіовізуального продукту.

Практичні рекомендації сформульовано як набір робочих рішень для субтитрування і дубляжу. Доцільно прив'язувати вибір стратегії не до словника, а до драматургічної функції репліки: загроза, приниження, іронія, солідаризація, демонстрація сміливості чи вразливості. Для маркерів групової належності варто надавати перевагу локальному еквіваленту з близькою соціальною вагою, а для термінів та назв – транскрипції з помірним пояснювальним додатком у межах субтитрової норми. Для культурно чутливих одиниць рекомендовано використовувати м'які компенсаторні ресурси – синтаксичні різкі уриви, вигуки, модальні частки – натомість відходити від «словникового» нецензурного значення, коли воно загрожує порушити нормативну придатність продукту. Для сцен із «густим» сленговим насиченням виправданою є стратегія вибіркової нейтралізації другорядних маркерів і збереження «носіїв дії», що відповідають за кульмінаційний емоційний удар. Усе це підкріплюється рекомендаціями щодо довжини субтитра, темпу читання, синхрону з артикуляцією і ритмом кадру, що забезпечує не лише лексичну, а й просодичну сумісність перекладу з оригіналом.

У підсумку робота окреслила закономірності функціонування сленгізмів у серіальному наративі й показала, як комбінація чотирьох перекладацьких стратегій керовано впливає на збереження або зміну експресивності. Теоретично значущим є уточнення параметрів, за якими варто оцінювати адекватність у аудіовізуальному перекладі: реєстр, соціальна роль вислову, технічні обмеження субтитрів і етичні норми цільової культури. Практично корисними є напрацьовані прийоми компенсації та перерозподілу емоційного ефекту, які допомагають підтримувати драматургічний темп і правдоподібність

персонажного мовлення без стилістичної надмірності. Обмеження дослідження пов'язані з матеріалом одного серіалу й характером вибірки; однак представлений інструментарій є масштабованим і може бути перевірений на інших жанрах і типах дискурсу, що відкриває перспективу подальших корпусних і міжкультурних зіставлень.

CONCLUSIONS

The theoretical inquiry undertaken in this study has made it possible to refine a working definition of slang as a marker of group affiliation with a distinct pragmatic orientation, differentiated from colloquial speech and professional jargon by its social boundedness, intensity of emotional reaction, and high rate of renewal. The analysis demonstrates that the functions of slang in contemporary discourse go beyond purely nominative or stylistic purposes: together with masculinized patterns of competition, practices of self-irony, and gestures of aggression or solidarity, slang helps organize the social scene of utterance and recalibrate power relations between communicants. For audiovisual texts, the relationship between lexical form and cinematographic parameters (editing rhythm, pauses, actors' micro-reactions) proved particularly significant, as these factors redistribute the expressive weight of individual words, shifting a portion of the emotional load onto intonational and situational levels. The theoretical overview also confirmed the heuristic utility of distinguishing between insulting, identificational, playful, euphemistic, and compensatory functions of slang, which in turn enabled a clearer mapping of translation strategies.

The systematization of translation methods has shown that calquing, descriptive translation, local equivalence, and transcription are not mutually exclusive. Rather, they function as complementary tools, each carrying specific risks of semantic or pragmatic loss. For audiovisual translation, several evaluation parameters emerged as crucial, though they often fall outside traditional linguistic taxonomies: subtitle length and readability constraints, synchrony with articulation, register alignment with the scene, ethical acceptability of offensive language, and the stability or fragility of particular lexical units within the Ukrainian linguistic environment. The analysis clarifies that calques are most effective when the source imagery is transparent and Ukrainian has ready-made register-appropriate equivalents; descriptive substitutions are appropriate when the denotative core is accessible, but cultural context is needed to reproduce pragmatic force; transcription is required when proper names or pop-cultural markers serve identificational functions; and the local equivalent is most effective when the emotional impact must be transferred and

literal translation would diminish the intended effect. Ultimately, the study formulates a practical framework that moves beyond the “literal versus free” dichotomy and approaches translation as a calibrated compromise between meaning, expressive force, and the norms of the target language.

The empirical analysis of “Euphoria” confirms that each translation strategy has an optimal domain determined by the pragmatics of the scene. Calquing yielded stable results for short formulas of aggression, self-deprecation, and affect with transparent imagery, whereas descriptive expansions facilitated comprehension of subcultural codes (drug slang, bodily memes, online practices) without excessive encyclopedic detail. The selection of Ukrainian equivalents proved most effective in reproducing low-register conversational speech, where the decisive factor is not semantic correspondence but the “impact force” of the utterance—its tempo, rhythm, and intonational contour. This strategy consistently reduced the gap between realistic spoken Ukrainian and the stylistic awkwardness of literal calques. Transcription, applied to names, brands, media references, and memetic formulas, ensured cultural anchoring while preventing referential drift between proper names and meaningful slang items. Taken together, these findings demonstrate the instrumental value of a multi-channel model in which the choice of translation technique follows from the function of the utterance within the scene.

Comparison of emotional effects in the original and the Ukrainian translation revealed four types of expressive shifts. First, intensification occurred when the Ukrainian equivalent carried a stronger connotation or a shorter, more forceful form; while this contributed to the dynamism of conflict scenes, it requires editorial oversight to maintain stylistic adequacy. Second, attenuation was observed in culturally sensitive items with a high degree of stigmatization; in such cases, the translation deliberately reduced the expressive charge in view of ethical considerations or broadcasting constraints, with compensation achieved through intonation or adjacent verbal markers. Third, neutralization functioned as a means of levelling the register in instances of “background” slang lacking plot-driven relevance, thereby preventing oversaturation of subtitles. Fourth, redistribution of

expressivity occurred when part of the emotional effect shifted from lexical choice to syntax, rhythm, and pauses, enabling the preservation of the scene's atmosphere without literal replication of offensive intensity. Importantly, these shifts should not be interpreted as translation errors but rather as deliberate adaptations to the norms of the target language and the technical conditions of audiovisual production.

The practical recommendations formulated in this study constitute a coherent set of operational guidelines for subtitling and dubbing. The choice of strategy should be anchored not in lexical similarity but in the dramaturgical function of the utterance—whether it signals threat, humiliation, irony, solidarity, bravado, or vulnerability. For markers of group identity, preference should be given to local equivalents with comparable social weight, while proper names and specialized references should be transcribed with concise explanatory additions within subtitle constraints. For culturally sensitive items, soft compensatory resources—syntactic truncation, interjections, or modal particles—are advisable in lieu of dictionary-level obscenity when the latter risks violating broadcasting standards. In scenes with dense slang concentration, selective neutralization of secondary markers and retention of the “action-bearing” units is recommended to preserve the climactic emotional impact. These guidelines are supported by considerations of subtitle length, reading speed, articulation synchrony, and shot rhythm, ensuring both lexical and prosodic compatibility between the translation and the original.

In conclusion, the study outlines the functional dynamics of slang in serial narration and demonstrates how a combination of four translation strategies can be employed to regulate the preservation or modification of expressive content. Theoretically, the research clarifies a set of parameters crucial for evaluating adequacy in audiovisual translation, including register, social function of the utterance, technical constraints, and ethical norms of the target culture. Practically, the proposed methods of compensating and redistributing emotional effects contribute to maintaining dramaturgical tempo and the plausibility of character speech without stylistic inflation. The limitations of the study stem from its reliance on material from a single series and a specific sample; however, the proposed

analytical tools are scalable and may be applied to other genres and discourse types, offering avenues for further corpus-based and cross-cultural research.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алікберов В.І. Сленг та переклад. К. : Лілея, 2000. 32 с.
2. Бабій І. О., Голянич М. І., Стефурак Р. І. Словник лінгвістичних термінів: лексикологія, фразеологія, лексикографія. 2-ге вид, виправ. і доповнен. Івано-Франківськ : Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника. 2024. 336 с.
3. Балабін В. В. Сучасний американський військовий сленг як проблема перекладу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.16 «Перекладознавство». Київ, 2002. 20 с.
4. Барань Є., Газдаг В. Словник філологічних термінів. Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II, Берегове. 2024. 108 с.
5. Бик І. С. Теорія і практика перекладу III-IV (англійська мова). URL: <https://intrel.lnu.edu.ua/course/teoriya-i-praktyka-perekladu>.
6. Бондаренко К. Л. Вивчення українського та англійського сленгу: проблеми термінології. 2006. *Наукові записки*. № 67. С. 362–369.
7. Бровко К. А. Вплив інтернет-сленгу на розвиток пізнавальної активності студентської молоді до вивчення іноземної мови. Актуальні питання гуманітарних наук. 2022. № 48. Т. 1. С. 229–233. URL: http://www.aphnjournal.in.ua/archive/48_2022/part_1/35.pdf
8. Бровко К. А. Теоретико-практичні засади утворення англійського мережевого сленгу. Актуальні питання гуманітарних наук. 2023. Вип. 65. С. 128–133. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47399/>
9. Велика А. М., Абрамович Н. О. Англійські сленгові вирази в медіа та поп-культурі: перспективи вивчення. Innovative development of science, technology and education: The 6th International scientific and practical conference (March 14–16, 2024). Vancouver, Canada, 2024. Р. 289–297. URL: <https://surl.li/qkwkfl>
10. Великий тлумачний словник сучасної української мови / ред. В. Т. Бусел. К. : ВТФ Перун, 2004.
11. Венідіктов С. В. Молодіжний сленг як результат медіа споживання. Обрії друкарства. 2022. № 1(11). С. 6–16.

12. Врублевська Г. Й. Лінгвокреативні процеси формування молодіжного жаргону. *Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка*. 2004. № 14. С. 186.
13. Галай М. Молодіжний сленг як сучасне мовне явище. *Knowledge, education, law, management*. 2017. № 1 (17). С. 123–131.
14. Глушук Н. В. Лінгвопрагматика сучасного англomовного сленгу: витоки, класифікаційні та семантичні ознаки. *Вісник Львівського університету*. 2013. № 21. С. 22–36.
15. Городовиченко Н. Взаємозв'язок молодіжного сленгу та мови віртуальної комунікації. *V Всеукраїнська студентська науково – технічна конференція “Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання”*. 2012. С. 136.
16. Гудима Г. Б. Використання англіцизмів у Інтернет-комунікації. *Закарпатські філологічні студії*. 2022. Т. 1. № 23. С. 107–112.
17. Ємець О. В. *English Stylistics and Linguistic Text Analysis: Translation aspects*. Хмельницький : ХНУ, 2018. 70 с.
18. Загнітко А. Сучасний лінгвістичний словник. Вінниця : ТВОРИ, 2020. Х. 920 с.
19. Заремблук Ю. Англіцизми в українській мові. Наука. Освіта. Молодь. URL: https://library.udpu.edu.ua/library_files/stud_konferenzia/2016_1/59.pdf.
20. Клименко О. Л. Сленг і американський мовний стандарт: особливості взаємодії. *Філологічні науки*. 2015. № 2. С. 246–251.
21. Кузьменко О. Ю. Дослідження еволюції англійського сленгу під впливом попкультури та соціальних медіа. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2025. Т. 36, № 3. С. 163–170.
22. Лінник Л. Техніки перекладу: калькування. *Профпереклад*. URL: <https://profpereklad.ua/tehniki-perekladu-kalkuvannja/>.
23. Медвідь О. М., Андріяш О. Г. Англійський сленг в українській мові. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні*

комунікації. 2019. Вип. 30. № 4. С. 78–85. DOI: <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2019.4-2/16>

24. Мірошник С.О. Лексичний склад та типологія сленгу: мовознавчий аспект. Науковий вісник ДДПУ ім. І. Франка. Сер. Філологічні науки. 2019. № 12. С. 133–136.

25. Молоткіна Ю. О. Мовні та позамовні причини проникнення англіцизмів у комунікації. *Соціум. Документ. Комунікація*. 2016. № 2. С. 112–124.

26. Назаревич Л. Т., Мацюк Г. Р. Молодіжний сленг: теоретичні аспекти і сфера використання. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2022. Т. 1, № 53. С. 132–135.

27. Нестеренко, Ю. В. Молодіжний сленг як засіб вербалізації явищ буття англійців. Держава та регіони. Серія «Гуманітарні науки». 2016. Вип. 3-4. С. 44–47.

28. Низенко Я., Григоренко Н. Основні труднощі адекватного перекладу нестандартної лексики англійської мови. URL: <http://www.rusnauka.com>.

29. Онушканич І., Штогрин М. Сленг як перекладознавча категорія: поняття, етимологія, способи перекладу. *Вісник Житомирського державного університету*. 2013. №3. С. 296–300.

30. Панченко О.І. Лексико-семантична класифікація англійського молодіжного сленгу. Вчені записки ТНУ ім. В. І. Вернадського. Сер. Філологія. Журналістика. 2021. Т. 32(71). № 2. Ч. 1. С. 190–194.

31. Погоріла А. І., Тимчук О. Т. Особливості перекладу неологізмів англійської мови. *Young Scientist*. 2018. №3. Р. 143–146.

32. Поздняков О. В. Номінативні процеси в сучасному німецькому молодіжному сленгу (системно-квантитативне дослідження словників і періодичних видань) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Івано-Франківськ, 2010. 216 с.

33. Присяжнюк Р.Н. Особливості відтворення сленгізмів засобами цільової мови (на прикладі серіалу «Ейфорія») *Магістерський науковий вісник Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка*. 2025. Вип. 45. С. 58–61.
34. Рекунов Є.Є. Специфіка відтворення сленгу в перекладах художніх текстів. URL: <https://ekhsuir.kspu.edu>.
35. Рябокучма Т. О., Горбаченко А. Л. Способи утворення американських сленгових інновацій. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія. 2019. № 41(1). С. 141–144.
36. Свириденко М. А. Особливості соціолекту іспанських студентів. *Проблеми семантики слова, речення та тексту*. 2014. № 33. С. 165–172.
37. Сергієнко М. Вплив англомовного сленгу на сучасну українську мову. *Trajectoriâ Nauki*. 2018. № 4(12). С. 4006–4010.
38. Степаненко О., Заєць В., Степчук Ю. Сучасний молодіжний сленг української мови. *Актуальні проблеми філології та перекладознавства*. 2022. №. 24. С. 45–46.
39. Ткачівська М. Р. Молодіжний сленг і його класифікації. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. № 2 (6). С. 114–118.
40. Христенко О. С. Німецький молодіжний сленг: лінгвокогнітивний та соціолінгвістичний аспекти : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2009. 15 с.
41. Чорна В. Л., Логінова О. В. Еволюція сленгу у сучасній англійській мові. *Закарпатські філологічні студії*. 2024. Вип. 36. С. 146–150. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.36.25>
42. Шапочкіна О. Дефініційна характеристика молодіжного сленгу сучасної німецької мови. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2013, № 38. С. 140–141.
43. Шліхтенко Ю. В., Колонюк С. М., Ваколюк Т. А. Вплив масової культури та технологій на розвиток молодіжного сленгу в англійській мові. *Молодий вчений*. 2024. № 6.1. С. 87–91.

44. Adams M. *Slang: The People's Poetry*. Oxford: Oxford University Press, 2009. 240 c.
45. Anam C. Slang Translation Strategies of Indonesian Subtitle of "Deadpool". 2017. *Movie*. Jakarta: Syarif Hidayatullah State Islamic University.
46. Avramchyk D., Kugai K. Peculiarities of the teen slang translation. P. 5–7. URL: <https://er.knutd.edu.ua>.
47. Borys D. Slang as a metalanguage variable in the historical and comparative aspects. *Linguistic and Conceptual Views of the World*. 2019.
48. Burdová V. Student slang : Diploma thesis. Brno, 2009. 90 p.
49. Butkuvienė K., Petrulionė L. Translation Peculiarities of Slanguage. In: *Studies about Language*. Kaunas : Kauno technologijos universiteto leidykla, 2010.
50. Coleman, J. The life of slang. Oxford: Oxford University Press, 2012. 352 p.
51. Crystal D. Internet linguistics: A Student Guide. New York : Taylor & Francis e-Library, 2011. 172 p.
52. Definition of SLANG. *Dictionary by Merriam-Webster: America's most-trusted online dictionary*. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/slang>.
53. Fasola J. Slang and its history. 2015. URL: https://dukonference.lv/files/proceedings_of_conf/53konf/valodnieciba_literaturzinatne/Fasola.pdf
54. Green J. *Encyclopedia of Language & Linguistics (Second Edition)*. 2006, Pages 403-406.
55. Green J. The vulgar tongue: Green's history of slang. Oxford University Press, 2015.
56. Guzman J.C. Slang as a Means of Language in LowSocioeconomic Status Individuals: *A Cross Comparison of Multicultural Individuals in the United States*. 2018.
57. Hajizade M.Z., Universiteti A.D. *Slangs as a Special Group of Words*. *Sprachwissenschaft*. 2020. № 60. C. 103–107.

58. Hamvik M. The influence of gender and age on the usage of slang at Central Michigan University. 2000. P. 44–45.
59. Legaudaite J. Similarities and differences between slang in Klaunas and London Teenager's speech. *Youngspeak in a Multilingual Perspective*. 2009. P. 177–202.
60. Mashhady H. Pourgalavi M. Slang Translation: A Comparative Study of J. D. Salinger's "The Catcher in the Rye". *Journal of Language Teaching and Research*, 2013. № 4. 1003–1010.
61. Mattiello E. An Introduction to English Slang: A Description of Its Morphology, Semantics and Sociology. Milano : Polimetrica, 2008. 256 c.
62. Muhartoyo Wijaya B. S. The use of English slang words in informal communication among 8th semester students of English department in Binus university. *Humaniora*. 2014. Vol. 5, no. 1. P. 197–209.
63. Namvar F. The use of slang amongst undergraduate students of a Malaysian public University. *Journal of Advances in Linguistics*. 2014. Vol. 3, no. 1. P. 127–135.
64. Novoseletska S.V., Yakovchuk T.G. Linguistic features of American and Ukrainian student slang. *Naukovì zapiski Naciònal'nogo unìversitetu «Ostroz'ka akademiâ». Seriâ «Filologiâ»*. 2022.
65. On some aspects of internet slang. URL: <http://ysu.am/files/Liana%20BARSEGHYAN.pdf>.
66. Onyshchenko I. A. The Principal Ways of English Slang Translation and Its Analysis. *Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2012. С. 162–166.
67. Partidge E. Slang: Today and Yesterday. London : Routledge and Kegan Paul Ltd, 2004.
68. Peng H., Sun J. Cultural symbolism in modern slang. *CulturalLinguisticsReview*. 2021. № 12(1). P. 34-48.
69. Permana D. R. An analysis of slang expression translation in movie. *Global Expert: Jurnal Bahasa Dan Sastra*. 2022. No. 10(1). P. 8–16.

70. Rezeki T. I., Sagala R. W. Slang words used by millennial generation in Instagram. *Jurnal Serunai Bahasa Inggris*. 2019. No. 11(2). P. 74–81.
71. Sargis G.A. Slang as a constituent part of functional style and its lingo-stylistic value. 2017.
72. The Euphoria. *hdezka*. URL: <https://euphoria-ua.net/376-hdrezka-studio-ukrainskiy>.